

Tride Lingot

Voor en door alle werkers van K.Z.M., G.M.E., ZINC-ORGANON en METADU

75 jaar zink

75 jaar inspanning

Lucien Dor

François Sepulchre

Emile Dor

De oprichters

André Dor

François Dor

Antoine Sepulchre

De opvolgers

Ir. L. Mortiaux
adjunct-directeur

H. Delhaïse
algemeen directeur

Mr. J. Grupstra
adjunct-directeur

Ir. H. Frings
adjunct-directeur

De huidige directie

IN MEMORIAM

ANTOINE E. H. M. G. SEPULCHRE

Zaterdag 19 augustus l.l. ontvingen wij de droeve tijding van het heengaan van onze oud-president-directeur de Heer Sepulchre.

Al wisten wij, dat de Heer Sepulchre al enige tijd ernstig ziek was, toch hadden wij zijn overlijden niet zo snel verwacht.

De Heer Antoine Sepulchre, zoon van een van de oprichters van onze onderneming, François Sepulchre, heeft gedurende ruim 46 jaren zijn grote commerciële bekwaamheden in dienst gesteld van de maatschappij, waarvan hij in 1930 na het overlijden van zijn vader directeur werd.

Door zijn uitermate groot inzicht in financiële problemen en zijn bekwaamheid het bedrijf economisch leiding te geven, droeg de Heer Sepulchre ertoe bij, dat de onderneming de crisisjaren zonder te grote moeilijkheden is doorgekomen.

In de oorlogsjaren van 1940-1945 wachtte de Heer Sepulchre en zijn mede-directeuren de moeilijke taak het bedrijf te beschermen tegen pogingen van de bezettende macht het bedrijf in te schakelen t.b.v. het Duitse oorlogspotentieel.

Op de hem eigen diplomatieke wijze heeft hij veel onheil kunnen afwenden. In de wederopbouw van het bedrijf na de oorlog had de Heer Sepulchre een belangrijk aandeel en vooral door het aanzien dat hij persoonlijk internationaal genoot, gelukte het hem onder menigmaal moeilijke omstandig-

heden in het buitenland de voor het bedrijf zo noodzakelijke grondstoffen te verwerven.

Ter gelegenheid van zijn 25-jarig directeursjubileum werd de Heer Sepulchre begiftigd met het ridderschap in de Belgische Leopoldsorde. In 1965 werden zijn verdiensten voor de Nederlandse economie beloond met zijn benoeming tot Officier in de Orde van Oranje Nassau.

31 Mei 1966 trad de Heer Sepulchre af als president-directeur van de Venootschap en werd hij opgenomen in het college van Commissarissen als gelegeerde.

De ontwikkeling, welke de N.V. Kempensche Zinkmaatschappij de laatste jaren te zien heeft gegeven, is ongetwijfeld in grote mate mede te danken geweest aan de vele voortreffelijke eigenschappen van de overledene.

Al zagen wij hem in Budel niet zo veel, daar hij hoofdzakelijk op het Handelskantoor in Den Haag vertoefde, zijn beminnelijkheid heeft ons altijd diep getroffen.

De K.Z.M. en speciaal het college van Commissarissen en de Directie verliezen in hem een waardevolle adviseur.

Moge God hem de welverdiende rust geven en troost schenken aan zijn vrouw en kinderen.

André Dor... in hém zijn familie

Wij hebben met hem, én als directe afstammeling van de oprichters, én als oud-directeur, én als commissaris een gesprek gehad. In hém willen we expliciet de familie Dor eren, die zoveel voor het bedrijf en Dorplein heeft betekend. In het vervolg zullen we hun namen en hun verdiensten wel eens zien oplichten uit de gesprekken, maar hier willen we die toch even **extra** vermelden. Het is een **bedrijfsjubileum**, geen jubileum van **personen**. Het **bedrijfsgebeuren** willen we memoreren uit de monden van hen, die het meegemaakt hebben, niet allereerst de **personen**. Maar de familie Dor is niet los te denken van het bedrijf. Vandaar deze hommage aan de familie in déze persoon. Ook dit interessante gesprek met hem moeten we beknopt houden. Enkele flitsen, die het bedrijf en dorp aangaan, willen we eruit lichten.

Plannen voor Weert.

„Ongeveer op de plaats waar de Philipsfabriek staat, hadden de oprichters van de „S.A. Zincs de la Campine" ofwel de K.Z.M., hun oog laten vallen om daar de Zinkfabriek te bouwen. „Dat brengt maar socialisme mee," dacht de deken, dus niet! De burgemeester had bezwaar tegen de rook. Dus niet!"

Slapen op de werkplek toegestaan.

„Elke "grote manoeuvre" had zijn eigen strozak. Het was toegestaan om te slapen, maar er moest er altijd een wakker blijven, om de condensors niet te laten verstoppert. Overigens: ze waren 24 uur op! Dat bespaarde wel elke twee dagen een lange tocht (te voet!) van en naar Weert of elders! Wat hebben de machines het werk toch veel verlicht!"

Aandeel van de technicus.

„Onze jonge ingenieurs hebben het veel moeilijker dan wij vroeger. Thuis gekomen kunnen ze huishoudelijke karweitjes gaan opknappen, omdat er geen of onvoldoende hulp is. Zij moeten daardoor hun aandacht verdelen over fabriek en gezin; wij konden ons helemaal aan de fabriek wijden.

De K.Z.M. is ondanks „ups and downs" groot geworden door de bijdragen van de technische ingenieurs en andere technici.

De beleidsvoering kwam van de directie, de uitvoering lag en ligt in de handen van dezen, die dag en nacht klaar staan en stonden om in grote verantwoordelijkheid „hun" K.Z.M. op nog hoger peil te brengen."

Verlet.

„'s Zomers trokken veel arbeiders weg naar Duitsland om in de steenfabrieken te gaan werken. Daarom werd er een sociaal Premiefonds opgericht, waaruit de niet-verletters een fikse premie konden verdienen. 20 verletdagen waren toegestaan. Bij overschrijding van de norm werd per verletdag-zonderreden een percentage afgetrokken."

De Kantine.

„Veel ongetrouwde employé's zaten in die tijd in de Kantine. Ze wilden hun kamers op de noordkant, want dat was lekker koel in de zomer en 's winters hadden ze toch volop stoomverwarming. De Franse zusters van „St. Charles

de Nancy" hadden veel zorgen. Zij waren vooral aangezocht om het feit, dat ze dit werk kenden. Later trokken zij zich terug op hun hospitalen. Toen is weer naar zusters gezocht, die in dit werk gespecialiseerd waren. Er kwamen wel eens klachten bij me, dat de borrel zo slap was! De zusters bleken ze te verdunnen, als er klanten waren die te diep in het glaasje gingen kijken."

Ook tóen de jonge generatie tégen de oude.

„Het leven was vroeger veel rustiger, maar te leven in deze tijd is toch veel boeiender. Deze tijden zijn dynamischer. Ook wij kenden onze meningsverschillen met de toen oudere generatie en ook tóen kon het er spannen!"

Hobby's.

„Er was weinig tijd voor hobby's. Jagen deden we wel, alleen op zaterdagmiddag. Ook wel op Allerheiligen, waar de Pastoor van Budel vroer in dacht dan zijn bisschop! Dan de Harmonie „Les Echos de Dorplein", die in Nederland bekend was dan de K.Z.M.!

Misschien geen hobby's, maar waar ik altijd veel voor gevoeld heb (en waar hij véél voor gedaan heeft!): het onderwijs en de kerk. Het dorp - dat de speciale zorg had van mijn broer Frans - heeft ook een hele ontwikkeling meegemaakt. Ik heb die altijd met veel interesse gevolgd met name de verenigingen hebben - speciaal voor de jeugd - veel en goed werk gedaan."

De fusies.

„De grote fusies en de rol van de K.Z.M. daarin volg ik met veel belangstelling. Ik wil mijn kennis en ervaring „in de zink" graag beschikbaar stellen. Aan de jeugd geef ik het serieuze advies: „Studeer. Maak je een groot verantwoordelijkheidsgevoel eigen. De techniek heeft grote mogelijkheden!"

Het was nacht, toen we de gastvrije gastheer verlieten.

DE SPIL WAAR

Gedeelte van een interview met de heer Delhaise

Het is alleszins terug te brengen tot gezonde belangstelling, als men bij een jubileum vragen gaat stellen. Wij hebben aan velen vragen gesteld en daarbij leuke en ook zeer behartenswaardige antwoorden gekregen.

Wij, de hele Redactie-Commissie, hebben óók vragen gesteld aan de spil waar het hele K.Z.M.-gebeuren momenteel om draait. Wij hebben hem op de praatstoel gekregen en zonder terughoudendheid; het gesprek moest wel eens worden onderbroken, dat wel, maar hij heeft ons de tijd gegeven, hij de Algemeen-Directeur de heer H. Delhaise. (Hij heeft vele voornamen, maar gebruikt er maar één: bescheidenheid? Efficiëncy?)

Hij zei bij de opening wel: „Ik zal openhartig zijn. Daarbij zal het wel eens lijken, alsof ik mij tegen anderen afzet, maar ik wil niemand kwetsen, zuiver het zakelijke in het oog houden. Ik hoop, dat U mij goed begrijpt en goed weergeeft. (Wij hopen dit met hem).

„Steekt U maar van wall!”

✱

U hebt een succesvolle carrière. Hoe bent u tot deze hoogste sport op maatschappelijke ladder kunnen komen? Waaraan dankt u uw maatschappelijk succes?

„Dit is niet de hoogste sport van de maatschappelijke ladder... bij de K.Z.M.... ja,... daarbuiten zijn hogere! Och daar zijn veel oorzaken, van buiten en binnenuit, het milieu, de tijd, de opleiding, de opvoeding... Het gebruik maken hiervan is weer iets persoonlijks. Het is zo als met zeilen. Je kunt vooruit komen met goeie wind en met slechte wind... zonder wind kom je niet vooruit. Je moet wel kunnen zeilen. Je moet de zeilen naar de wind zetten... óók om carrière te maken. Je moet ook succes willen hebben. Het is als met jagen (daarbij kijkt hij een der leden aan!)... altijd paraat zijn, 24 uur van de dag om op tijd te kunnen schieten... je moet altijd klaar zijn...”

„Er zijn veel plannen gemaakt. Als iemand mij zegt: „oh dát plan, dat had ik al 30 jaar geleden!”... dan denk ik, als het plan toch niet werd uitgevoerd: óf het plan is niets waard, óf de man is niets waard. Je moet nóóit iets opgeven, altijd volhouden, volgend jaar wéér terugkomen. Maar dan wél beslissen en doen, zo gauw je de kans krijgt.”

„Ik denk vaak aan het gezegde van Edison: elke uitvinding is 90% transpiratie en 10% inspiratie.”

„Is het U wel eens opgevallen, dat veel zoons van dorpsmeden het ver hebben gebracht... van Heyst, Daalderop, v.d. Kamp, van Doorne, Gruythuizen, Geussens... die hebben leren werken!”

„Mijn vader heeft óók wel eens gezegd, verveeld door mijn aanhouden: „Nou ja, doe het dan maar!” Maar dan moet je ook de verantwoording nemen en het ook doen. Gelukkig ben ik begiftigd met een groot uithoudingsvermogen. Ik kan lang werken. Men moet veel nadenken, niet dromen, telkens hetzelfde probleem anders belichten, ook een ander zijn kijk eens laten geven.”

„Neem nou die Overpelt-ovens. Ik had er veel over gehoord, lang over nagedacht. In 1955 aan een diner, ontmoet ik de heer Fassotte, directeur van Overpelt.

Hij: „Betaal jij je mensen nog zo slecht” (Nederland was toen nogal achter met zijn lonen t.o.v. het buitenland). Ik: „Oh, als je ovens hebt, die weinig mensen vragen, kun je meer betalen! Ik wil wel met je praten over overnemen!”

Hij peinst: „Tiens, daar is over te praten!” en toen had ik beet... ik heb niet losgelaten en we hebben nu in hun soort de beste ovens. Het is onze oven gebleven, maar met toepassing van de uitvinding van Overpelt n.l. met de gesloten condensorkamer. Onze technici hebben die verder ontwikkeld... met veel succes... die hebben knap werk gedaan!”

✱

U vindt het werk van ondernemer mooi en interessant. Waarom? Is er veel veranderd? Zou u liever vroeger ondernemer zijn geweest of toch liever nu?

„Ontegenzeggelijk nú! Vroeger was het gemakkelijker, het was meer statisch, de tijd stond soms stil... nu gaat het veel sneller, er worden hogere eisen gesteld... iemand die het tempo niet kan bijhouden, valt af. Je moet met véél meer zaken rekening houden.”

„Ja, er is veel veranderd in de verhoudingen en in de opvattingen, die zijn veel sociaal geworden. Neem de dertiger jaren, de grote crisis. Het ging de bedrijven slecht. De ondernemers wisten toen niet beter te doen dan de lonen te verlagen, waardoor stakingen ontstonden. Het leek wel logisch om die kosten te drukken, maar waarom zocht men het niet in de productiviteit? Ik kan dat nu... dertig à veertig jaren later... makkelijk zeggen! We moeten altijd proberen — vóór we verwijten — de tijd van toen te verstaan.” „Neem de auto, een voorbeeld van productiviteit. Die is eigenlijk niet duurder dan 50 jaar terug, die kost nog ongeveer hetzelfde aantal guldens... maar, de auto van nu is véél beter en we beschikken over méér guldens... Dat is productiviteit... daarmee bereikt men welvaart... dat is creatief werken... dat is het apostolaat van de moderne werkgever: welvaart brengen. Dat is de filosofie... het ideaal, waarom ik dit werk zo mooi vindt.”

✱

De K.Z.M. heeft haar ontwikkeling gehad. Kunt u enkele markante ontwikkelingsstadia noemen?

Er zijn wel perioden aan te wijzen. 1892-1914, eigenlijk tot 1911... La Belle Epoque!...

In 1911 ging Emile Dor zich ook bemoeien met een zinkfabriek in Rothem... Hij was een groot genie, had veel ideeën, maar zijn aandacht voor Budel werd verdeeld, werd minder.

Lucien Dor ook groot, was meer de uitvoerder, voorzichtig. Hal 3 (1906) kwam op aandringen van Emile Dor. Er volgde meer een tijd van stabiliseren... wel hard werken, maar geen ontwikkelingen. Door de oorlog 1914-1918 geen ertsen. In 1925 werden nieuwe roostovens gebouwd door de G.M.E. (die was een „lege” N.V. uit 1913, toen men plannen had met lood-zinkerts; maar die plannen heeft men niet kunnen realiseren.) In 1930 de crisis... die heeft heel sterk aangepakt, in Budel (in het neutrale Nederland) erger dan elders (in de oorlogvoerende landen). De oorlogvoerende landen hadden moeten herbouwen, maar waren daardoor moderner... konden beter méé... Nederland kreeg ook geen steun. Wel heeft André Dor in 1937 de Narroosting gebouwd.”

„In 1935 de staking. Geen winst... ondanks lage lonen. Toen is bijna in alle bedrijven de fout gemaakt geen evenwicht te zoeken in meer rendement. Minder loon betekent: minder consumptie... minder vraag... minder productie... weer minder loon. Je moet het zoeken in het rendement en de efficiëncy!”

„Toen de tweede wereldoorlog. Na de oorlog was de start moeilijk. Alles wás al verouderd en daar kwam de oorlog nog eens bij. Ik heb toen veel bemoeienis gehad met de Herstelbank. Het advies van Slichterman van de Herstelbank was negatief: van die hoop roest was niet veel te maken. Maar ik dacht: niet opgeven... en we hebben een crediet gekregen.”

In de oorlog waren er al nieuwe commissarissen met nieuwe ideeën aangetrokken. Daarop werden de eerste nieuwe ingenieurs binnengehaald: dr. ir. Koopmans, Ir. Hoyer, Ir. Mortiaux, Ir. van Liempt... In 1946 werd ik directeur! Het was duidelijk dat we moesten moderniseren.

In 1950 de modernisering van de Zwavelzuurfabriek, de contactfabriek door André Dor. 1955 was eigenlijk het grote vertrekpunt van de modernisering. Toen is er ook al gedacht aan zinkelectrolyse, maar daar waren we nog niet rijp, nog niet kláár voor... er was nog een tussenfase nodig... alleen een gezond, modern bedrijf is interessant als partner in een concentratie, een fusie of welke vorm van samenwerking dan ook.”

„Voor een ondernemer bestaat vooral dit axioma: zorgen dat het bedrijf blijft voortbestaan, dat is het belang van het personeel en van de kapitaalverschaffers beiden. We leven in een tijd van concentraties, concentraties van landen, concentraties van bedrijven. Alleen als je gezond bent, kun je meepraten. Rothem en Stolberg hebben dat te laat gezien, daar werd het: goed geld achter slecht geld aansmijten, en dat is altijd fout.”

„Onze mensen zijn buitengewone mensen, ze werken continu, ze denken ook continu. Ze hebben zich niet uit het lood laten slaan door tegenslagen, ze hebben dóórgebeten. Oven 3, de eerste gesloten oven, hebben ze tot 2 maal toe afgebroken en toch weer opgebouwd — het moest lukken”.

volhouden, erop terugkomen!

nádenken, véél nadenken

rendement! . . . efficiëncy!

dat kun je op je vingers natellen.

onze taak is: welvaart brengen!

NU ALLES OM DRAAIT

de jeugd moet een ideaal hebben!

je hebt altijd profiteurs!

dat!? dat is goed geld achter slecht geld nasmiten!

onze mensen zijn buitengewone mensen! . . .

zijn hobby bij slecht weer.

„We hebben nu de fusie met K.Z.K. en Organon. We moesten geld hebben. Zinkelectrolyse kan niet in het klein. Dát in het klein doen, is een strop om je nek leggen. Het nieuwe electrolyse-plan is goed aan het wortel schieten!”

„Wie het voor het zéggén hebben? De K.Z.K., maar die zeggen: „Jij zit in het vak, praat méé!” Het ministerie (voor het aardgas) doet mee. Toen ik hoorde van het aardgas voor de „aluminium” ben ik in de pen geklommen. We hebben een claim gekregen, en dat is een sterke troef. Anderen is zo'n claim geweigerd. Verder de technici... de economen... daar wordt met veel man aan gewerkt!”

„Intussen hebben we Zinc-Organon en Metadu opgericht en zijn we zinken goten en pijpen gaan maken. Voor Zinc-Organon kunnen we ons eigen zwavelzuur benutten, de afzet beter regelen; bij de andere artikelen (zinkstof, goten, pijpen) gebruiken we ook onze eigen producten als grondstof voor eindproducten en dat is altijd interessant. Laten we ook onze Cadmiumfabriek en de bandwals niet vergeten: de één levert een interessant metaal, de ander het bandzink, noodzakelijk voor goten en pijpen.”

✱

Wat vindt u van:

Public relations; Human relations; Kadervorming; Medezeggenschap; Overleg (O.R.); Democratie in de onderneming?

„Van de eerste drie ben ik voorstander. Je kúnt het niet alleen... je zit niet op een eiland... je doet er niet gauw teveel aan. Je moet de mensen zoveel mogelijk méé hebben, ze moeten ook zoveel mogelijk begrijpen, mééleven, méédoen. Er verandert zoveel en zo snel en iedereen die er belang bij heeft, moet het kunnen volgen. Vooral de **bazen** moeten dat op hún niveau en op hún terrein. En het vált niet mee om om te schakelen... als je eenmaal „op een oude leest bent geschoeid.”

„Met medezeggenschap is het moeilijk. Ik weet niet goed wat het betekent. Een bedrijf leiden is moeilijk, je moet dikwijls héél snel beslissen. Een meerhoofdige directie is soms al moeilijk, als er geen kopman is. Is medezeggenschap: meedénken, dan graag, maar dan wél geleid — chaos is er gauw. Met meebeslissen kom je al gauw vast te zitten. Overleg kost tijd en die tijd is er dikwijls niet. Hoeveel moet ook niet met een zekere discretie behandeld worden. Als ik denk aan het aardgas en de fusies en als ik dan denk, dat ik dat grondig had moeten overleggen, dan zeg ik nu: dan was er niets van gekomen, of anderen hadden ons in de wielen gereden. Democratie in het bedrijf is óók moeilijk. Ik ben voorstander van overleg: we hadden al lang kernen en we hadden ook als een van de eersten de wettelijke Ondernemingsraad. Je moet toch realistisch zijn, deze instituten, hoe belangrijk ook, kunnen óók geen wonderen doen.”

(Wij: „Maar vooral bij bedrijfssluitingen wat meer overleg en informatie . . .”)

„Natuurlijk zou dat mooi zijn, maar het kan meestal niet. Veel bedrijven sluiten volgens mij te láát. Critiek achteraf, ik weet het, is gemakkelijk. Maar denkt U eens in; het gaat slechts met een bedrijf, het wil nog crediet... gelooft U, dat een bank crediet geeft als met de mensen al gesproken is over sluiten?.....

Met het dán nog proberen met b.v. een fusie, is al net even moeilijk!”

„Nog even over democratie... ik vind wel dat iemand die de maarschalkstaf in zijn ransel heeft de kans moet krijgen om die te gebruiken. Ik geloof trouwens, dat ze die kans hoe langer hoe méér krijgen... hoeveel van-huis-uit eenvoudige jongens kunnen nu studeren en posities bekleden, die vroeger ontoegankelijk waren? Zelfs mensen zónder studies weten het met een goede persoonlijkheid tot hoge rangen te brengen.”

✱

Hebben u.i. Vakbonden een belangrijke taak bij het ondernemerschap in ruimere zin?

„Zij voorzien in méér dan een opzicht in een behoefte. Zij geven leiding, voorkomen chaos; méér bewustzijn was noodzakelijk, zij zijn voorlichters... zonder dat, zonder die voorlichting en leiding zou er anarchie zijn. Hoe zij zich van haar taak kwijten is verder een belangrijke vraag.”

(Wij: „Bent U vóór een bijdrage van bedrijven aan de vakorganisaties.”)

„In principe wel... zij hebben geld nodig... maar dan geen discriminatie tussen de wel- en de niet-georganiseerde. Ik ben tegen individuele giften, van bedrijf per bedrijf, maar als de Centrale Werkgevers Verbonden tot

een bijdrage aan de vakbonden zouden besluiten dan zou ik niet tegen zijn. Eigenlijk zou ik het beter vinden dat de regering hierin subsidieerde... dat is onafhankelijker... het is per slot een **algemeen belang!**”

Práten moet altijd kunnen. Als het niet anders kan, dan komt er een conflict. Natuurlijk wordt de bijdrage niet gegeven om conflicten tegen je te krijgen, daar mogen ze ook nooit voor bestemd zijn.”

(Wij: „Bent U voor of tegen georganiseerd zijn?”)

„Men heeft wel beweerd, dat ik daartegen was. Niemand zal mij dat ooit hebben horen zeggen. Van de niet-georganiseerden zeg ik: je hebt altijd profiteurs. Men heeft wel beweerd, dat de welstand van de organisaties komt. Grotere welstand is vooral het gevolg van grotere investeringen en initiatieven. Eisen prikkelen wel tot initiatieven, maar daarom zijn ze nog geen directe oorzaak. De verdeling van de welstand is veel méér een zaak waar de organisaties invloed op hebben en gehad hebben.”

(Wij: „Hadden de mensen vroeger meer verantwoordelijkheid dan nu?”)

„Nú! véél meer! Het zou ook niet anders kúnnen. Je moet vertrouwen schenken, verantwoordelijkheid geven. Ik heb veel geleerd in de loop van de tijd. Het komt nog voor dat iemand zegt: „Ik heb het al eens voorgesteld en toen is het geweigerd. Nou doe ik het nooit meer. Mij niet meer gezien!” Zo'n houding is onvoldoende, daar komen we niet verder mee.”

✱

Welke ontspanning hebt u?

„Dan komen we meer aan de hobby's Ik heb er eigenlijk twee: een voor goed weer en een voor slecht weer. We hebben een buitenbezitting en in de weekeinden mag ik daar graag handwerk doen: maaien, snoeien van waterscheuten, distels opruimen, water schoonmaken... Je moet je van mijn productiviteit dan niet te veel voorstellen, het is ontspanning...”

Mijn tweede hobby... ik houd van antiek... een antieke stoel of kastje kopen... schoonmaken, van verf ontdoen, opknappen... oud houd erbij zoeken voor reparatie... (de heer Delhaise laat ons stoelen en kastjes zien, die hij opgeknapt heeft... ze mogen er zijn. Hij laat ons twee antieke beeldjes zien een Madonna en een St. Jozef, albei met een kindje op de arm... de beeldjes horen bij elkaar... „Wat is hier in tegenspraak?” vraagt hij ons... Het gezelschap raadt, maar komt er niet uit... „dat Jozef en Maria elk een kind op de arm hebben. Ze hadden maar één kind!”)

✱

Vroeger deed u aan politiek. Waarin. Waarom stopte u ermee?

„Eigenlijk allemaal toeval, ongewild. Men zocht mij aan om oprichtingsvergaderingen voor te zitten als neutrale man, maar ze lieten me niet meer los en omdat je niet wil en omdat je neutraal en onafhankelijk bent, houden ze je vast.

Ik ben ermee moeten stoppen omdat het bedrijf mij totaal ging opeisen, het werd teveel! Maar ik kan wel zeggen dat het veel aan mijn vorming heeft bijgedragen: snel beslissingen nemen, omgang met mensen, spreken in het openbaar, het leiden van besprekingen...

Het gevaar bestond ook hier, dat, als men eenmaal een bepaald niveau heeft bereikt, dat men dan blijft zitten”....

✱

Zou u de jeugd - op grond van uw eigen leven - een levensles willen geven?

„De jeugd moet altijd een ideaal hebben... dan kan ze wel eens stukken maken... maar dat is nog altijd béter dan géén ideaal hebben... Provo's, nozems, dat zijn van die fouten, maar daar komen er veel goed van terecht. Ik zeg: „zorg voor een ideaal... in positieve zin... padvinderij, mits goed gebruikt... bouwde... de boer helpen met zijn oogst als die in moeilijkheden zit... in onderontwikkelde gebieden gaan helpen...”

✱

Wat gaat u na uw pensioen doen?

„Ja, bepaalde studies... archeologie speciaal... in het algemeen meer lezen, meer algemene lectuur. Ook reizen... speciaal de oude landen. Verder meer leven in de samenleving, meer in het sociale leven. Ik blijf dan niet in Dorplein, lijkt me niet verstandig, noch voor mijn opvolger, noch voor mijzelf... Mijn stuur zou maar telkens de fabriekskant uitdraaien! Dus ga ik weg. Ik wil wél in Dorplein begraven worden... dat lijkt me een menselijk verlangen... hier ligt mijn levenswerk!”

De jubilarissen van 1967 en hún herinneringen

50 jaar

Wat vroeger met zilver was bekranst, werd nu met goud bekroond.

Michiel van GILS geboren 19 juni 1903 te Budel was nog geen 14 jaar toen hij als „helpertje” in de buitendienst kwam. Vroeger konden de jongens, bij gebrek aan scholen, alleen een vak leren als ze bij een baas kwamen. Aan de zinkovens werkten ook een paar jongens van elf jaar. Die moesten in een hoekje, met een ijzeren hamer, tippen kapot slaan. Michiel vertelt over zijn levensloop: „Mijn grootvader was al de vorige eeuw met een groep polderjongens uit Made en Drimmelen, naar hier gekomen om de grond te ontwateren en te egaliseren. 't Laatste geschiedde met behulp van smalspoor en bij grondverzet over korte afstand gebruikte men houten kruiwagens en kruiplanken. Mijn vader Cornelis van Gils is ook al gauw uitvoerder geworden van al die grond- en ontginningwerken. Mijn eerste werk was vader helpen. Ik huppelde over de hei en liep langs de moerassen. Vanaf de „Woutjespeel” tot aan „de Heuvel” (Budel-Schoot) stonden de vennen en moerassen met elkaar in verbinding. 's Winters was daar een groot wateroppervlak. In de zomer hadden we daar minder last van. Ik heb ook geholpen aan het uitzetten van het

breedspoor vanaf de fabriek naar Station Budel. Die spoorweg was in 1917 klaar. In de velden nabij de „Zwarte Weg” werkten tijdens de eerste wereldoorlog een groot aantal Belgische geïnterneerden.

In die tijd reed alleen dhr. Lucien Dorin een auto, die omgebouwd was op electriciteit. De wagens van Emile Dorin en Rainchon stonden in de garage wegens benzinegebrek.

Het eerste salaris werd in centen uitbetaald.

Als jongen verdiende ik 6 cent per uur. We moesten 10 uur per dag werken en 's zaterdags konden we de weelde niet op. Dan gingen we om vier uur al naar huis. De zondag was een feestdag. We moesten wel een paar maal naar de kerk, maar er bleef nog een zee van tijd over, om heerlijk niets te doen. De kleinste kinderen in die tijd zagen door de week hun vader zelden. Als er een kleine ziek was, kwam vader wel eens aan je bed. De goede ziel ging 's morgens vijf uur al van huis en kwam tegen een uur of zeven 's avonds weer thuis.

Ze gedroegen zich als een kat in een vreemd pakhuis.

Toen de 8-urige arbeidsdag werd ingevoerd heb ik meermalen gezien dat de werklieden die om zes uur 's morgens waren begonnen na twee uur in de namiddag nog geruime tijd op het werk rondgingen. Ze liepen

M. van Gils

wat heen en weer of keken naar 't werk van hun opvolgers. 't Drong onvoldoende tot hen door, dat ze nu vrij, helemaal vrij waren.

Na 't invoeren van de verkorte arbeidstijd maakten we ook meer gebruik van de fabriekstram. Die „liep” alstoen voor ons op een gunstige tijd.

Niet te geloven.

Ik zal 10 jaar geweest zijn, dat ik voor mijn kameraad wel eens sigaretten moest halen. Ik kreeg dan van hem

één stuiver en haalde daarvoor twee pakjes sigaretten van 25 stuks inhoud. Een potje bier kostte toen twee cent en voor een halve cent had je al een goede sigaar. Als de inwoners van Schoot zich een varken (een big) wilden aanschaffen, ging ze met z'n tweeën naar de varkensmarkt in Weert. Als de prijzen gunstig lagen, droegen die twee mensen, dat biggetje in een mand naar huis.”

Kraanmachinist - Voorman Haven en plaatsvervangend Havenmeester.

Op 17-jarige leeftijd tot 1946 werkte van Gils als machinist op een stoomkraan aan de Haven.

In 1946 volgde zijn aanstelling tot voorman-machinist. In 1954 werd hij voorman aan de Haven en had het toezicht op 't laden en lossen van schepen. In 1960 stelde men hem aan tot plaatsvervangend havenmeester, en minder goed ter been wordend, werd hij ertscontroleur. Dit is een zeer verantwoordelijk werk, bestaande uit nauwkeurige controle en administratie van de ertsopslag en het ertsverbruik.

Bij zijn 40-jarig dienstverband in 1957 werd hij geeërd met de bronzen eremedaille verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau.

Een vraag en antwoord:

Vraag: „Heeft U wel eens spijt gevoeld dat U zo lang op dit bedrijf is blijven werken en geen moeite hebt gedaan elders te gaan werken?”

Antwoord: „Wel nee. Dan was ik beslist niet zo lang gebleven. Ik heb mijn werk op de kraan en aan de Haven altijd graag gedaan!”

40 jaar

De ooievaar bracht de kleine **Jacobus Antonius DUISTERS** op 1 oktober 1906 bij zijn ouders. Vanaf z'n zeventiende jaar werkt hij al op ons bedrijf. Omdat hij in de oorlogstijd, drie jaar elders werkte, beleeft hij nu zijn 40-jarig dienstjubiläum.

Zo was het begin.

Op de morgen van 20 mei 1924 liep ik te voet naar mijn werk. Mijn ouders stuurden een jongere broer van mij naar Dorplein om mij een fiets te brengen. Mijn broer ging toen lopend terug en ik mocht 's avonds heerlijk fietsen. In die tijd voelde je je een hele Piet als je met een boterhammentrommeltje en de drinkenskruik van huis ging en vast werk had gekregen. Dat gaf zin aan het leven.

Ik heb tot 1930 aan de zinkovens gewerkt en daarna dertien jaar aan de klopwals in de Pletterij gestaan. Met dat staan bedoel ik: hard opletten en werken.

In de oorlog moest ik me drie jaar zelf redden. Ik was ook zo'n beetje boer geworden en beteelde twee hectaren grond. Alhoewel ik zelf afwezig was op „de zink”, stond mijn rijwiel nog ingeschreven in de paperassen van de fabriek. Doodleuk vroegen ze daar periodiek nieuwe rijwielbanden aan bij de Distributiedienst. Zij zullen daar met de toepassingen wel weg hebben geweten. 't Mooiste was eigenlijk, dat ik helemaal geen fiets bezat. Ter afdoening van mijn belangen alhier, moest ik op een geleende fiets naar Dorplein komen. Op de „zwarte markt” heb ik eens een nieuwe buiten- en binnenband gekocht voor honderd gulden. Diezelfde dag reed ik beide aan flarden. Ze waren van zeer slechte kwaliteit. Door wat te smokkelen verdiende ik er die tijd iets bij. Af en toe kocht ik wel eens boter à f. 55,- per kilogram en mijn duurste

eitjes hebben me f. 1,25 per stuk gekost. Ik ben nu alweer tien jaar bij de Algemene Dienst (afd. v.d. Meerendonk), heb het beheer van een magazijn en slijp en onderhoud velerlei gereedschappen.

's Middags kijken ze in het Prentenboek van de duivel.

Iedere werkdag, in de middagpauze, ga ik met m'n kameraden: Frans Kampen, Harry van Hoof en Wil van Deurzen „bij Netje” heerlijk kaartspelen. Wij spelen dan onder ons vieren in de gauwigheid vijf of zes spelletjes „bieden op 't stokske” d.i. een soort kruisjassen.

Over gezelligheid gesproken.

Vroeger waren de mensen echt kameraad met elkaar. Als 't je aan de ovens niet goed ging, zorgden de anderen wel, dat je werk tóch klaar kwam. Zo'n dag sprongen ze voor je in de bres. Voor mijn huis in Budel stonden voorheen drie lindebomen en daaronder stonden 's avonds ooit tot een uur of elf wel een man of vijftien te buurten.

Die al te laat is opgestaan, moet heel de dag op een drafje gaan.

Ik heb de naam nooit te laat te komen, maar toch is dat twee jaar geleden eens gebeurd. De wegen waren toen spiegelglad.

Toen ik met de fiets aan de hand aan de overweg was gekomen, bleek dat de K.T.O. wél zand had gestrooid. Ik kwam toen kwart over acht op mijn werk. Tegenwoordig rijd ik met Lucas mee met de auto.

Verlangens.

Ik zou best willen dat ik weer 20 jaar oud was. Dan zou ik 't liefst wéér aan de zinkovens willen beginnen. Liever dan in de Pletterij. 't Zal er nu wel heel anders toegaan, maar toch zou ik daar willen werken.

Een kleine ovenman zegt er 't zijne van.

Leonardus Wilhelmus NOUWEN, geb. 28 augustus 1905, te Budel en wonende aldaar, van Baarsstraat 21, is op 22 december 1924 aan de zinkovens begonnen. Door oorlogsomstandigheden heeft hij zijn werk tweemaal moeten onderbreken. Telkens is hij met graagte teruggekomen. Geladen van enthousiasme vertelt hij: „Ik ben begonnen als „charge-man”. Om het gevarieerde werk aan de ovens onder de knie te krijgen, kreeg je een leertijd van veertien dagen. Je was dan z.g. „zevende” man. Het laden van zinkovens kende ik al, voordat ik aangenomen werd. Dat zat zo! Mijn vader was indertijd al hier toen er nog maar twee oventjes brandden. Een broer en drie halfbroers van hem zijn even later ook „op de ovens” begonnen. Vader is negen en twintig jaar aan de ovens blijven werken tot het tijdstip, dat de zes zonen ruimschoots de kost konden verdienen. Ook voor hem!

Klein van gestalte, maar van een goed gehalte.

Toen we opgeschoten jongens waren, werden we door moeder iedere zondagmorgen naar de fabriek gestuurd om vader het middageten te brengen. Mijn broers Bernard, Willem, Jos en ik droegen dan om beurten de hengselmand waarin een pannetje met soep en een ander pannetje met aardappelen, groente en vlees. Als vader en de andere ovenmannen dan naar de fabrieks-kapel gingen om de H. Mis bij te wonen, gingen wij alvast de twee onderste rijen retorten laden. Wij vulden die nauwgezet en ook later hebben wij nooit toegestaan, dat er aan de ovens „geknoeid” werd.

Zij hebben het in hun handen de ovens voordelig te laten branden.

Mijn broers hadden ook belangstelling voor dit werk. Door de charge te maken werkte je doorgaans een korte tijd. Er bleven dan veel uren beschikbaar om er elders wat bij te verdienen.

J. Duisters

L. Nouwen

Chr. Meurkens

Wij hebben met vijf broers een hele tijd aan de „Belgische Kant” van oven elf gestaan onder toezicht van Oude Thirion, Gabriel Leplat, Gerard Feyen en Adriaan van Moorsel. Eén broer heeft het niet vol kunnen houden, de anderen zijn gebleven. Wij werkten graag aan de ovens en als er ook eens aan een oven zo'n 20 à 30 kapotte retorten waren, hebben we 't zaakje, door de nodige „doodskistjes”, rek- en dekstenen te herplaatsen altijd tot tevredenheid geklaard.

Omdat hij niet achter bleef bij zijn werk werd hij voorman, een taak zeker niet lichter dan die van opzichter. Ondanks zijn kleine gestalte was zijn werk aan de ovens voortreffelijk. Men speurde in hem leidinggevende kwaliteiten. En die zijn benut geworden door zijn benoeming tot voorman en een latere aanstelling tot opzichter. Vol belangstelling voor het bedrijf en het welzijn van zijn medewerkers is de jubilaris jarenlang lid geweest van de arbeidskern (z.g. Fabriekskern en voorloper van de Ondernemingsraad). Hij roemt op de goede verstandhouding met de Directie en daardoor konden de belangen van het Bedrijf en de werknemers beter behartigd worden. Nouwen praat ook heden

nog over de mooie verbeteringen uit die verhouding voortgekomen.

Nog enkele bijzonderheden in summier vorm van fata en data.

Hij zegt zelf daarover: „Toen ik de meester op school „gedag” had gezegd, hielp ik bij huisslachten. Het slachten van vee, voornamelijk varkens, geschiedde in alle maanden, waarin een R. voorkomt. Voor het slechten en afhouden van een varken kreeg je f. 0,75.

Ruim veertig jaar heb ik alle noodslachten in de gemeente verricht.

Kerel kom van het dak af.

Zoals gezegd, als chargineman, had je een zee van tijd om hier en daar wat bij te verdienen. Veel ovenmannen hadden er een boerderijtje bij. Ik heb ook veel daken gedekt met riet en ook wel met stro. Ook die arbeid werd maar matig betaald. Ik verdiende daarmee f. 1,— per uur plus de kost. Als mijn kameraden mij, soms in de volle zon, zagen dakdekkers riepen ze op mij: „Kerel kom van 't dak af! Je verdient er toch niks mee!”

Niet kaduuk maar wel in de remise.

Sinds 10 november 1966 ben ik in de ziekenkas. Ik ben daar niet graag in maar de doktoren Lohman, Jacobs en v.d. Plassche zeggen, dat ik rustig thuis moet blijven. En dat doe ik dan maar. Als ik de kracht en sterkte bezat, zou ik direct weer de „charge” maken. Op het feest kom ik, al zal ik er heen moeten kruipen. Ik wil daar bij zijn, speciaal om de „oude garde” te bedenken.

Als 17-jarige jongen kwam **Christiaan Cornelis MEURKENS**, geb. 16-2-'04 te Budel wonende aldaar Gastelse weg no. 13, zijn intrede maken.

Van deze gedegen vakman kregen we te horen:

„Ik kwam in de afdeling van Adrianus van Moorsel, die belast was met de aanleg en 't onderhoud van de smalspoor-routjes. De eerste dag had ik al aard aan mijn werk. Ik moest, met anderen, uit houten spoorwagentjes, assen lossen op een spoorbaan. De eerste drie maanden ben ik te voet naar mijn werk gekomen. Toen had ik voldoende geld gespaard om een „gebruikte fiets” te kopen.

Hij vond zijn slinger als gasdraaier.

In 1924 ben ik gasstoker geworden. Met een onderbreking van zes jaar, ben ik daar gebleven tot 1964. Door modernisering van de ovens werd ik overgeplaatst naar de afd. Retorten.

Als gasstoker werkte je van „zes tot zes”. 't Waren nog kleine ovens met 4 lijsten. Ik verstookte in die tijd 24 karren à 300 kg kolen. Je had een vrijevochten leven d.w.z. als je stipt je werk deed, had je van niemand last.

Nabeschouwing van toen tot thans.

Nu zeggen ze precies wat je moet doen en hoe of het moet. 't Was toch een mooie plezierige tijd vroeger. Je had geen enkele dag verlof en nu heb ik er drie en twintig. Wat een weelde. Daar denk ik vaak aan als ik moffels bij van Deurzen sta te maken.

Meurkens heeft liefhebberij aan het jagen op wild. Vijftien jachtaktes heeft hij al versleten. Begrijpelijk dat hij er onderste boven van is, van die verlofdagen bedoelen wel!

25 jaar

Als eerste in de rij van de vier jubilarissen, die hun 25-jarig dienstverband vieren, komen we dan bij **Arnoldus Louis ADAMS**.

Van Michiel de Ruiters wordt verteld dat hij in een blauw geruite kiel aan het grote wiel draaide. Den ganse dag!

Arnoldus deed dat ook een tijdje als jongen aan de zinkovens. Och het was niet zo zeer een werknemer. Hij behoeft ook maar om het kwartier aan een ijzeren wiel te draaien om de gastoevoer te regelen.

Zijn eigenlijke werk begon pas als loodbrander. Van de loodgieter en koperslager van Bebbel leerde hij het vak. Nadien is hij nog een paar jaar technisch voorman geweest op een loodbranders-cursus. De laatste jaren is hij tewerkgesteld in het Centraal Magazijn van de zinkovens. Daar verricht hij de voorkomende werkzaamheden en reparaties.

Omdat dit berichtje in de speciale jubileumkrant komt te staan, tekenen we ook uit de mond van deze jubilaris, enkele jeugdherinneringen aan: „vroeger was ik verlekkerd op voetballen en was spelend lid van „Hercules”. Ik herinner mij nog goed dat het voetbalterrein terdege verbeterd is. Alle schoolkinderen hebben toen, onder toezicht van de onderwijzers van Helvert, Beunen en Scheepers het terrein vastgestampt om het bespeelbaar te maken.

De opkomst van de wielersport.

Toen Gabriel Leplat en ik het doen en laten van wielrenners op een zandbaantje hadden gadeslagen, vonden wij ons sterk genoeg om ook wielrenner te worden. We schaften ons een „karretje” aan voor dure centen en gingen een tijdje intensief trainen. Al gauw reden we in wedstrijdverband op het beste baantje in Overpelt. We behaalden daar prijs en ook elders zaten we veelal „aan kop”. Twee jaar hebben we dat volgehouden.

Van loodgieters doen vele verhalen de ronde.

„Omstreeks die tijd spotten mijn kameraden met mijn rennerscapaciteiten. Zij stelden voor om in het schaftuur van „Twaalf tot een” over Weert-Maarheeze-Soerendonk-Budel-Schoot weer naar de fabriek te rijden. Ik moest dan om twaalf uur, direct na de „stoomfluit” opstappen en zorgen voor „de toeter” van één terug te

zijn. Ik had in die tijd een adem als een paard. Ik liet me „op stang” jagen en besloot die rit maar te doen. Ik behoefde in elk geval 's avonds dan niet meer te trainen. 't Bleek een zware cursus te zijn over gedeeltelijk slechte wegen. Toen ik plm. 33 kilometer gepeddeld had, was ik net op tijd om weer aan mijn werk te beginnen.” Ik beleef nu een grote liefhebberij aan de duivensport. De „Gevleugelde Bode” is in 1919 al opgericht. Vanaf 1951 ben ik secretaris.

☆

De kleine Johannes is altijd „Jo” gebleven.

Wie kent **Johannes LEMPENS**, opzichter aan de Zinkovens? Niemand! Zeg maar Jo Lempens en ze kennen hem allemaal! Hij is 15 februari 1920 geboren en woont in Budel.

Over zijn aandeel in het werkproces onzer N.V., vertelde Jo, die zijn 25-jarig dienstjubileum viert, over zijn werk van toen tot thans: „Als je vader op de fabriek werkte en ze hem daar om zijn werk waardeerden, kon je in de crisisjaren als jongeman nog wel eens werk krijgen op dit Bedrijf. 't Waren echter uitzonderingen. Ik had ook het geluk zo'n vader te hebben.

Mijn vader rookte continu.

Lempens Sr. was opzichter over alle vervoer, was baas over sjouwers, laders, treinmachinisten, de spoorploeg en later ook over 't zinkmagazijn. Hij heeft z'n 50-jarig dienstjubileum gevierd. Door zijn veelzijdig werk op uiteenliggende plaatsen werd er dikwijls naar hem gevraagd en gezocht. Wanneer een onbekende hem moest spreken, dan kreeg de betrokkene de raad mee: „Kijk maar uit naar een man met een grote kromme pijp in de mond. Dat is 'm dan, 't Kan niet missen!”

Zijn zoon Johannes vervolgt: „Mijn vader was een straffe roker. Hij trok immer aan de pijp, terwijl een andere, vers gestopt, in z'n jaszak kant en klaar was voor de continu-rookgewoonte. Als hij bij de directeur op 't kantoor moest komen, wist hij de brandende pijp, heel handig in z'n hand en jaszak te verbergen.

De eerste dagen liep ik met vader op en af om wegwijs te worden. Daarna was het werken geblazen. Juist toen ik echt plezier in mijn werk begon te krijgen, brak de oorlog uit. Met vele anderen was er ook voor mij geen werk meer aan de winkel.

Rare tijden.

Ik kreeg een baan op het distributiekantoor, kring Valkenswaard. Ik wilde

L. A. Adams J. Lempens A. Bosch E. Bongaerts

persé geen kantoorwerk doen en werd daarom „reizende agent”. Voor het uitdelen van distributie-bescheiden zat ik de ene dag in Luiksgestel en de andere dag in Sterksel en ga zo maar door. Al die jaren heb ik levensmiddelen-bonnen afgegeven op kantooradressen om ook de onderduikers aan het eten te houden. Zeer gevaarlijk, maar mooi werk. Met moeite ben ik aan de arbeidsinzet in Duitsland kunnen ontkomen.

Een zinkman gedwongen bij Philips te werken.

Een collega van de distributiedienst was opgeroepen om in Duitsland te gaan werken. Hij was getrouwd en had vijf kinderen. Ik heb mijn naam toen op de lijst laten zetten, opdat die man thuis zou kunnen blijven. Onderwijl deed ik mijn best aan de slag te komen op een fabriek die rechtstreeks of zijdelings voor de bezetter werkte.

Ook ging ik naar Dorplein naar het huis van dhr. André Dor om werk te vragen. Mevrouw deelde tot mijn, en haar spijt ook, mede dat Mijnheer in Weert genodigd was voor een spelletje kaart. Mevrouw stelde voor mijnheer van de kaarttafel weg te roepen. Zij telefoneerde naar Weert en de directeur besliste: „Kom maar gauw weer terug. Wanneer kun je beginnen?”

De „Bezetter” keurde dat spelletje niet goed en droeg mij op bij de N.V. Philips te gaan werken. Dat heb ik dan maar gedaan. Negen maanden ben ik daar moeten blijven.

Na de oorlog is dhr. Lempens terecht gekomen in de loonadministratie en was o.a. belast met het aanvragen en uitreiken van distributiebonnen voor extra voeding, zeep en rijwielbanden aan die arbeiders, die zware of zeer zware arbeid verrichtten op de K.Z.M. of G.M.E.

Vanaf 1946 tot heden is hij opzichter aan de zinkovens.

☆

Op zaterdag 26 augustus 1967 hadden we een gesprek met **Antonius Leonardus BOSCH**, geb. 22-6-'16, in zijn woning aan de Rector van Nestestraat. Wij schrijven „zijn” woning. In 1916 is dit huis door de K.Z.M. gebouwd en steeds bewoond geweest door de familie Meurkens. Schoonmoeder is nu 90 jaar geworden en woont daar al 51 jaar. Onder gunstige voorwaarden is dhr. Bosch eigenaar geworden. Hij is al vanaf 17 januari van dit jaar ziek. Hij is rheuma-patiënt en staan en lopen gaan nog niet al te best. Toch geeft de behandeling bij Dr. Debats uitzicht op algehele genezing. Op de tafel stond een formidabele fruitschaal; een half uur geleden bezorgd door de ziekencontroleur dhr. v.d. Burgt. Op het begeleidend briefje lazten we:

„N.V. Kempensche Zinkmaatschappij
Sociaal Fonds
Spoedige Beterschap”

„Toon” die nu al 25 jaar werknemer is op de Kempensche, was thuis, blij over onze komst en verheugd ook over de aardige attentie en het meeleven van het Sociaal Fonds. Onder 't genot van een sigaar en heerlijke koffie, stak hij van wal:

„In de winter van 1936, de meest belabberde tijd in de periode van het 75-jarig bestaan der N.V. ben ik aan de slag gekomen. De crisis had haar dieptepunt bereikt. Ik ben mogen beginnen, omdat mijn vader in dat jaar een uitkering bekam van de Invaliditeitswet. Hij had 27 jaar aan de zinkovens als metselaar gewerkt. Mijnheer André Dor, die in 1933 tot directeur was benoemd, had een en ander zo geregeld.

Ik heb 24 jaar in de Mengerij gewerkt. De leemolens heb ik te malen gekregen. Ik heb het echt naar mijn zin gehad bij dhr. George Leplat, die later opgevolgd is door dhr. Meeuwissen. „George” was een fijne baas.

Eerlijk en oprecht! Zijn grote feest is geweest zijn 50-jarig dienstverband.

De jubilarissen van 1967 (vervolg)

Wij hebben toen gefeest en nagefeest ook. Ik zie nog de kruiwagens vol met bloeiende bloemen. Deze dag is ook voor ons onvergetelijk geworden. Om verschillende redenen werkte ik graag onder dhr. Leplat en toch heb ik een keer erg in de rats gezeten en gedacht:

„Kerel wat heb jij 't verbruid. Hij stuurt me vast de laan uit.”

In de oude mengerij stond een bascule. Aan beide zijden kon je daarop rijden met geladen melangekarren. Ik reed er ook een keer even met een lege kar, de beide handvaten fier omhoog. Komt me daar de directeur Lucien Dor, per fiets om 't hoekje en rijdt met z'n voorwiel in mijn kar. Hij zelf komt te vallen in een hoop stoffig loodwit. Wat zag die directeur eruit! 't Was net of ze 'n zak „bloem” over z'n kleren hadden uitgeschud. Ik schrok me een hoedje en was de kluts kwijt toen de directeur onmiddellijk het kantoor van George Leplat binnenging. Ik rekende op onmiddellijk ontslag en zag in gedachten dhr. Leplat al op me afkomen met de boodschap „Hoepel maar op!”

Nou gaat het gebeuren.

Even later zag ik Leplat door de mengerij lopen. Ik naar hem toe met de

vraag: „Wat heeft mijnheer Lucien over mij gezegd?” Verwonderd kwam toen het nuchtere antwoord: „Niks”. Van november vorig jaar ben ik wegens mijn ziekte, te werk gesteld in de Pletterij, zink afkammen en daar ben ik gebleven tot het niet meer ging. Ik zou gaarne duizend gulden willen geven, als de specialist zou zeggen: „Ga maar weer aan de slag.”

Op kamer No. 35 bezochten we dhr. **Eduard BONGAERTS**, geb. 20-12-'14. Hij zat achter zijn bureau zo gezegd op vaders stoel. We hebben er maar een praatstoel van gemaakt.

Eduard stak als volgt van wal: „Mijn vader volgde de eerste scheikundige van de fabriek dhr. Doutrélepoint op. Hij heeft als zodanig tot aan zijn pensionering in 1957, als chef van het Laboratorium gewerkt. Hij beleefde in die functie ook z'n 40-jarig ambtsjubileum.

Ik zelf ben op 2 november 1937 in deze afdeling begonnen. In augustus '39 werd ik opgeroepen in militaire dienst wijl in België de algemene mobilisatie was afgekondigd. Tijdens de oorlog heb ik mij bekwaamd in mijn beroep als scheikundige. Alhoewel er in die tijd geen employé was op de K.Z.M., ben ik de laatste drie maanden van het jaar 1943, uitgezonden naar de

Hollands Metallurgische Bedrijven te Arnhem, om een eigentijdse kijk te krijgen op de winning van metalen uit ertsen, afval, enz. Na het beëindigen van die cursus ben ik opgenomen bij het administratief personeel, dat toen tijdelijk werkte in de verschillende vertrekken van het voormalige directeurshuis: „De Witte Villa”. Ik heb daar voornamelijk archiefwerk verricht. Mijn eigenlijke bestemming vond ik pas toen de fabrieken hier weer op volle toeren draaiden. De ertsen, die dienen voor zinkwinning, worden op onze afdeling onderzocht. Het zinkgehalte wordt nauwkeurig vastgesteld. Ook afvalstoffen worden hier volledig ontleed.”

Nabeschouwing in vogelvlucht.

„Vroeger”, vertelt de heer Bongaerts verder: „stonden de werknemers ontegenzeggelijk dicht bij elkaar. Je kende Jan en alleman. Oprachten van de Directie aan het personeel gebeurden van „mond tot mond”. Er werd voorheen ook intensief gewerkt, maar je proefde de gemoedelijke sfeer. Een voorbeeld! Dhr. Lucien Dor was de promotor van de duivensport. Hij had er een brede kijk op omdat hij ervan hield. Door zijn goede contacten in België kon hij daar volwaardige wedstrijdduiven kopen. „Zijn” duiven zaten op het hok bij Alphons Elias. De directeur deed er alles voor

om aan wedstrijden deel te nemen. Hij regelde ook het moeilijke vervoer in die tijd. Wanneer iemand interesse toonde voor de duivensport, gaf hij volledige medewerking aan de bouw van een duivenverblijf. Hij was in dat opzicht „gul”. Rangen en standen werden dan genegeerd.

Indien de duiven op een zondag, wegens slecht weer, niet gelost konden worden en dat pas gebeurde b.v. des maandags, dan kon de directeur - onder werktijd - zo gemoedelijk en vaderlijk tegen een kanshebber onder de duivenmelkers zeggen: „Je moet maar naar huis gaan en naar je hok kijken.”

De Witte Villa was een pronkje met lustwarand.

De directeur Emile Dor woonde „op de Witte Villa”. De beplanting in de voortuin en de aanleg van de achtertuin waren onvergelykbaar schoon. De processies vonden hun hoogtepunt bij die villa. De kerk was er nog niet. Dat die glorieuze tijd ineengeschompeeld is, kun je nauwelijks realiseren. Evenmin dat ik nu zelf met mijn gezin een belangrijk deel van dat landhuis bewoon en nog wel de dagelijkse woonvertrekken van de voormalige bewoners. Eertijds keek je tegen de villa aan alsof er een „presidium” in gevestigd was.

Zij, die ons ook nog het een en ander vertelden.

Wat hadden we hen graag uitvoerig aan het woord gelaten! Ze hebben zo veel en zo mooie verhalen. Maar u zult zien: het is plaatsgebrek.

Mevr. Sools-Thyrion woont al 73 jaar in dorplein.

Mevr. Brouns-Moors ook wel tante Nel. De eerste hulp van vele dorpleinertjes!

J. Braeken
82 jaar

Dr. Visschers Sr.
Komt al 40 jaar in Dorplein

Pastoor Thijssen
Dorplein

Prof. Houben
Heythuysen

Antoon Schets
Bijna 81 jaar.

H. G. Kneepkens
geb. 11-4-'83.
Hotel du Commerce Weert.

Hendrikus Noten
91 jaar.

Leonardus Lemmens
Ook zo'n 50 jaar in dienst geweest.

Christ Claassen
geb. 9-11-'72
v. Ostadestraat 14 Eindhoven.

Gerardus Verheijden
geb. 27 maart '78
De jeugdige grijsaard.

vroeger

Grondaankoop.

Toen ik in 1892 nog boereknecht was, protesteerden de boeren van Budel tegen de vestiging van de zinkfabrieken. Waren die vreemde kerels maar weggebleven. 't Zou beslist verkeerd gaan. De boeren zouden in de naaste toekomst geen boer meer kunnen blijven, als de heidevelden verdwenen. Waar moesten ze in godsnaam de heideplaggen steken voor de potstal om zo doende aan wat mest te komen? Brandende kwesties in die dagen. Waar moesten ze ieder voorjaar hun schapen wassen. De Maatschappij had het Ringselven en omliggende gronden tot een totale oppervlakte van 628 H.A. aangekocht. Er werd braaf gemopperd op Burgemeester en Wethouders die zo lomp waren geweest grond aan die Walen te verkopen. En de directie van de maatschappij met die vreemde naam: „Zincs de la Campine” stuurde ook nog makelaars „de boer op” om nog meer grond aan te kopen.

Eerst was er nog een lichtpuntje geweest. Sommigen vertikten het hun kavel aan die fabrikanten te verkopen. En die moesten en zouden een uitweg hebben naar de Zuid-Willemsvaart. Ik was daar wel eens geweest. De grote weg langs 't kanaal lag wel in profiel, doch overal groeide riet en houtgewas. Alleen het jaagpad vlak aan 't water en hoger dan de weg, was onbegroeid. Daar zorgden de scheepsjagers met hun paarden wel voor.

Opeens was het gebeurd. Mijn grootmoeder, Margaretha Noten, ging naar notaris Joosten en zij verkocht haar kavel, voor goed geld, aan de directieuren der fabriek.”

(H. Noten)

✱

Een belangrijk raadsbesluit.

De raad der gemeente Budel, in openbare vergadering bijeen, besloot 27 april 1892:

„Tot de onderhandse verkoop van een blok heide en water gelegen onder- en behorende aan de Gemeente, kadastraal onder Sectie D, tot een maximum grootte van 650 hectaren en minimumprijs van f. 35,- per hectare”.

✱

Hoe het groeide aan het Ringselven

Wat had er zich in de Schoterheide afgespeeld, waardoor de burgemeester zo op zijn gemeente kon roemen?

Op **dinsdag 16 augustus 1892** helpen 2 arbeiders met het uitzetten van een dijk van station Budel-Schoot naar de geplande fabrieksterreinen.

Het zijn de werklieden P. Kuypers en G. Stevens. De eerste en een zekere J. Duisters worden aangesteld tot werkbazen. Zij hebben elk een groep werklieden onder zich.

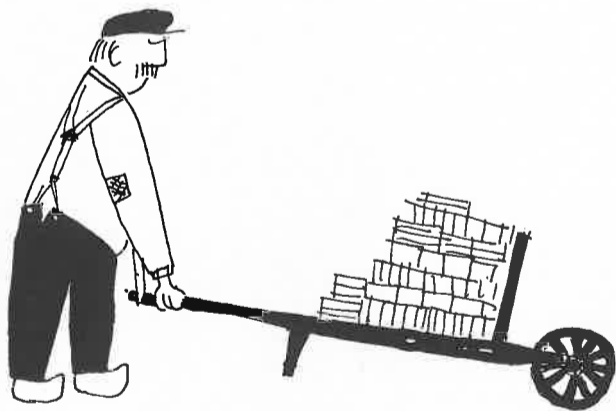
Op 22 augustus worden de eerste voerlieden ingeschakeld.

A. Brouns en T. Trouwen komen voortaan met kar en paard op 't werk. Op 27 augustus d.a.v. werken al mannen aan de spoorbaan t.w. 6 voerlieden en 14 grondwerkers.

Op 7 september komt de metselaar W. Vos en de timmerlieden J. en H. Sch. en van Moorsel.

Veertien dagen later is er heel veel werk gepresteerd. Alle opdrachten worden in akkoord uitgevoerd.

Om het kantoor en de eerste zinkoventjes te kunnen bouwen, zijn de grondwerkzaamheden al beëindigd.

Met behulp van spade en kruiwagen is daartoe uitgegraven:

254 M3 grond à 40 centimes
82 M3 grond à 50 centimes
116 M3 grond à 60 centimes
558 M3 grond à 70 centimes

De eerste 9.000 stenen zijn te Lozen uit een schip gelost en zijn getransporteerd op de dijk in de heide.

(In de loonlijst staat: „Transporté 9.000 Briques au dique dans la Bruyère”). 68.100 stenen zijn per spoorwagen in Budel aangekomen en al gelost op de plaats waar nu zo ongeveer de Pletterij is.

Voor 20 september 1892 zijn ook al verrekend:

38 mandagen lossen van kalk
38 mandagen lossen van metselkalk
18 mandagen aanaarden kantoor.

✱

nu

Kijk vanaf de haven op de K.Z.M.

Da's nou zink!

Een verzinkte rioolbuis die toevallig bij de aanleg van een nieuwe verkeersweg tevoorschijn kwam, bleek na 42 jaar in de grond gezeten te hebben, nog nauwelijks roest te vertonen.

Verzinkte en daarna geverfde sloopshuiden die twaalf jaar lang met het zilte zeewater in aanraking geweest waren, waren nog volkomen gaaf. De thermisch verzinkte balken van de melkfabriek de Sierkan in Den Haag vertonen na 26 jaar nog geen roest, evenmin als de tien jaar oude, aan weer en wind bloedgestelde, verzinkte papiermanden in de Keukenhof.

Is het dan nog te verwonderen dat het verzinken steeds meer terrein wint? Laten we enkele spectaculaire voorbeelden noemen.

De duizenden kilometers vangrail langs de autowegen waarmee U dagelijks — laten we hopen alleen figuurlijk — in aanraking komt, zijn van thermisch verzinkt staal, dat met een witte licht-reflecterende of fluoriserende verf bedekt is.

De masten van de 380 meter hoge televisietoren van Lopik, de hoogste van Europa, zijn van thermisch verzinkt staal. Dat is ook het geval met de 285 meter hoge uitzendtoren van Smilde en die van IJselstijn, Mierlo en Goes. En niet alleen de masten ervan zijn verzinkt, ook de leuning, loop-bordes en, kooiladders, liftgeleiders, kabelrekken, trappen en tuibraden.

De langste brug van Europa, de prachtige in 1965 opengestelde Oosterscheldebrug, vijf kilometer lang, twintig meter breed en zeventien meter boven de zeespiegel, die de randstad Holland via de Grevelingendam met een groot deel van Zeeland verbindt, is gemaakt van staal dat thermisch verzinkt is als zijnde het middel tegen de inwerking van de zeelucht. Ook de totale leunlengte van 15 km., de vangrail van 10 km., de hekwerken en verkeerspalen zijn thermisch verzinkt.

Hetzelfde is het geval met de staalconstructie van de Pier van Schevingen. En om nu nog een frappant voorbeeld uit het buitenland te noemen: De stalen platforms op Cape Canaveral en andere lanceerbases voor het afschieten van raketten zijn thermisch verzinkt. Dit niet alleen ter voorkoming van corrosie in de meestal vlakbij zijnde zilte zeelucht, maar ook omdat de zinklaag het staal beschermt tegen de enorme hitte-uitstraling tijdens de lancering. De hitte doet het zink gedeeltelijk verdampen en leidt daardoor de warmte af van het staal, waardoor dit zijn sterkte behoudt.

Maar laten we na deze voorbeelden ook nog een aantal minder spectaculaire toepassingen van thermisch verzinkt staal vermelden. Wat wordt nog meer thermisch verzinkt? Teveel om op te noemen. Gashouders, koelers, silo's, pijpleidingen, hoogspanningsmasten, bliksemafleiders, kabelbanen, kabels, lichtmasten, lichtreclames, staalskeletten, steigermateriaal, tribunes, trappen, overkappingen, warenhuizen, bovenleidingen, lantaarnpalen, brugleuningen, verkeerspalen, lichtboeien, kolenwagens, bruggen, tanks, staalplaten, scheepsplaten, schudgoten, buizenetten onder kunstijsbanen, sproeiinstallaties, bermafrasteringen, auto-onderdelen, containers, voerbakken, kipkarren, jerrycans, draad en draadgaas, telefoonsellen, afrasteringspalen, hekwerken, transportbanden, koe- en ankerkettingen, kruiwagens, liftkooien, klinknagels, moeren enz.

En om in of bij Uw huis te blijven: dakgoten, ramen, deuren, balkonhekken, drooglijnpalen, fietsstanders, tuinhekken, roosters, kolenkitten, wasketels, was-trommels, douchecellen, kachelpijpen, emmers, stalen meubelen, hang- en sluitwerk. En daar komt zinkverf weer bij.

Zoveel verzinkte materialen dat we er zelf bijna in zouden kunnen verzinken.

vroeger

Werk vragen.

Ik wenste geen boereknecht of landarbeider te blijven. Ik had óók zin om „op de zink” te gaan werken. Ik liep 't terrein op en trok bij 't kantoor aan een bel. Ik schrok van het geluid en wilde wel teruggaan.

Ik hoopte maar, dat ik een bekende zou zien en dat er iemand zou komen, waaraan ik werk kon vragen. En ja, hoor, ik trof het, daar kwam Voets aan en ik behoefde hem ook niets te vragen, want hij zei: „Waar wil je werken?” Ik zei dat ik wel wilde opperen. „Goed, zei Voets, „'t is nu vier uur. De mannen zijn even om een kom koffie. Als je wilt, kun je om half vijf al beginnen. Opperman spelen. En dan weet je morgen ook direct de weg.” Voets nam me toen mee naar de dikke Scheffers (de baas van de metselaars) en zei tegen mijnheer Scheffers: „Houdt hem nu bij je en zorg dat hij niet verloren loopt”.

Even later bracht ik stenen bij ten behoeve van oven vier. Ik moest tien uur per dag werken en verdiende 18 centimes, of 9 cent per uur.

(H. Noten)

Wie niet sterk is, moet slim zijn.

Maar het ergste vond ik altijd het kanaal. Als ik daar aankwam zag ik de fabriek zo vlak voor me liggen. Maar er was geen brug. Daarom moest ik altijd over sluis 16 omrijden. Dat scheelde telkens een kilometer of acht. Als ik maar tijd genoeg had en het was mooi weer in de zomer, kon me dat niks schelen. Maar als je doornat bent tot op je vel en het is ook nog op het nippertje, kun je de lol op. En je weet, wie bij de ovens te laat kwam, kon naar huis gaan en beurde ook geen frankskes voor die dag.

Toen kwam Peer van Ciskes Pot, die later altijd met me mee reed en uit Rooy kwam, op het gedachte om een soort vlot te maken en daarmee het kanaal over te steken, krek tegenover de zinkfabriek. Dan waren we er zo. Ik zeg „Ja Peer, je gedachte is goed. Als we maar geen gedonder met de Waterstaat krijgen.”

„Ben je bedonderd”, zegt hij. We kunnen het toch telkens als we het gebruikt hebben, op de wal trekken.”

„Heb ik ook al gedacht”, zegt Peer. We trekken het iedere keer als we over het water zijn, de kant op en verbergen het dan in het riet.

„Accoord?”

„Accoord!”

Ik haalde een paar kilo lange draagnagels in Hamont, we namen een zaag, bijl en hamer mee en begonnen te timmeren. Hout was er genoeg. We kapten gewoon wat bomen om, zaagden de stammen in stukken van ongeveer twee meter en timmerden ze aan elkaar. 'n Werk van een paar uurtjes en het vlot was klaar.

„Krek de Titanniek”, zeg ik lachend.

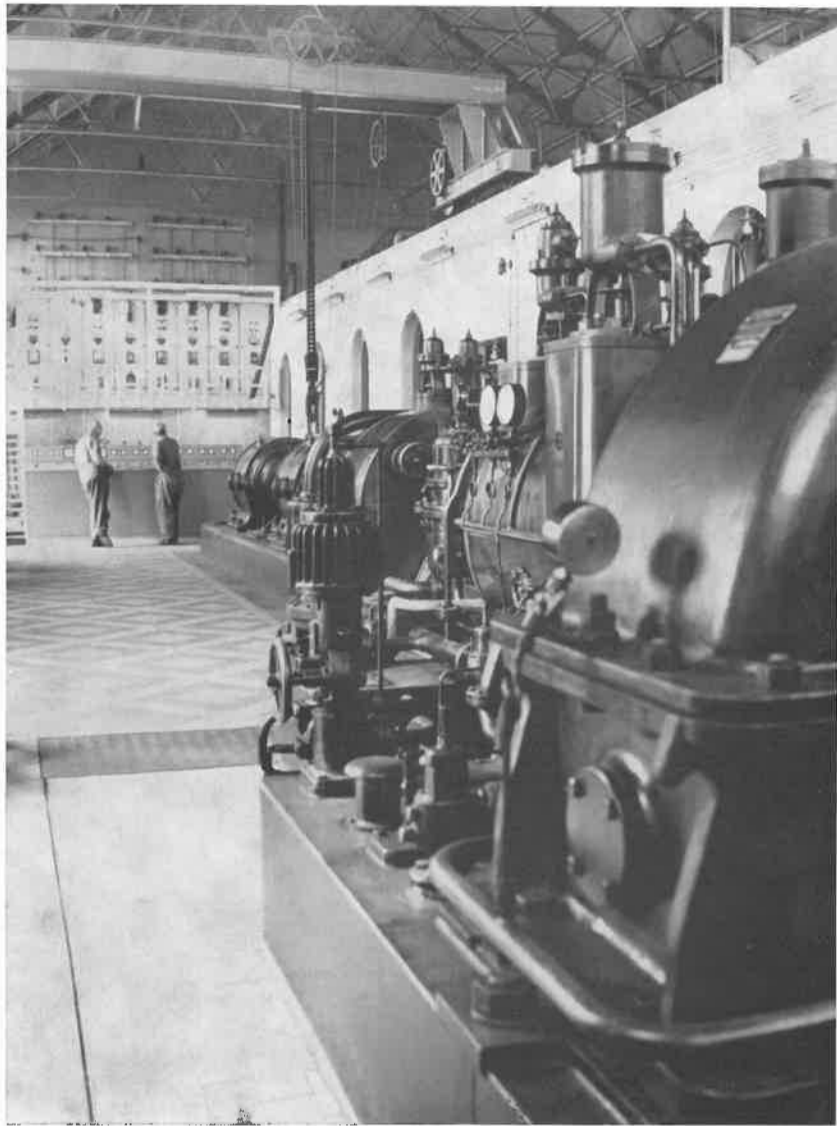
„De Titanniek is vergaan”, zegt Peer. „Maar als de onze vergaat, maken we een nieuwe”.

We douwden het ding het water in en toen effe proefstomen, natuurlijk. Ik ging op het vlot staan en Peer gaf me de fietsen aan, want die moesten natuurlijk mee. Ik legde ze voorzichtig opeen, met de wielen een stuk over de rand, want we moesten er zelf ook nog bij. Het was een heel karwei, want zo'n klein vlotje ligt niet vast. Het wiebelde op en neer en we hadden de grootste moeite om ons staande te houden. Toen stiet Peer het ding met een staak van de wal en daar gingen we. Het varen zelf had niks te betekenen. Alleen het lossen en het laden. Maar al gauw leerden we bij en kregen de knepen van de zeevaart te pakken.

Van toen af voeren we elke morgen in het duister naar de overkant en als we klaar waren in de fabriek, weer terug. Dat is zo jarenlang goed gegaan. Te water laten, laden, varen, lossen en weer in het riet verbergen. Tweemaal per dag. Maar een keer zijn we bijna verdrongen. Het was hardstikke duister en onze lantaarns brandden niet. We moesten alles doen op het gevoel. „Doucement” zeg ik tegen Peer, „piano”.

Maar of we toen de fietsen niet goed in het midden gelegd hebben, ik weet het niet. Maar dat zal wel, want midden in het kanaal sloeg de Titanniek om. „We verzuipen”, roept Peer. Ik zeg „Zwemmen, ouwe jongen”. Maar zwem maar met al je kleren aan, een tuit met vier liter koffie om je nek, alles stikke donker om je heen, zodat je de wal niet eens ziet en dan water zo koud als ijs. Toch zijn we aan de overkant gekomen, maar vraag niet hoe. En toen maar rennen om in de fabriek te komen bij de hete ovens, want de kleren bevroren ons gewoon aan het lijf. Maar ja, bij het vuur waren we weer gauw het ventje, dat snap je. Als ovenman kun je trouwens wat hebben, dat weet je. Van het ergste vuur ga je zo nakend in de felste tocht staan en het doet je niks. Toen we die dag klaar waren, hebben we touwen met haken meegenomen en onze karren uit het water gedregd.

nu

Het hart van het bedrijf. De Centrale.

☆

Het maken van een refort.

vroeger

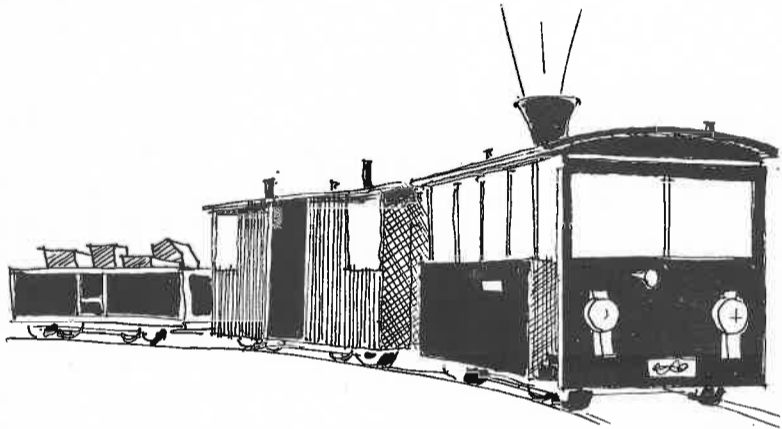

Naar de markt

„Vóór mijn indiensttreding in 1906 kwam ik nogal eens in Dorplein. Op belangrijke Budelse marktdagen reed ik 's morgens al vroeg met een ponny-wagen langs de weinige woningen van de Waalse opzichters. Iedere vrouw, die gaarne naar Budel-markt ging en er voorkeur aan gaf inkopen te doen in de winkel van koloniale waren en ellegoed van mijn oom en tante (de fam. van der Voort) nam dan een stoel uit haar woonkamer, plaatste die op het rijtuig, ging er op zitten en reed, voor die tijd comfortabel, mee naar Budel. Soms nam ik vier ook wel eens zes vrouwen mee. Ze zaten in hun landstaal heerlijk te klessebessen. De stoelen schudden niet zo zeer van het gelach der dames dan wel vanwege de slechte weg. Afgeladen met koopwaar bracht ik ze laat in de namiddag weer huiswaarts.

(G. Verheijden).

☆

De machinist

Toen ik 16 jaar was geworden werd ik aangesteld als leerling-machinist. Toen ik 17½ oud was waren er een keer te weinig machinisten op het bedrijf. De baas van het vervoer, Jean v. Moorsel, zat met de handen in het haar. 't Was altijd hardstikke druk. De treintjes moesten alles vervoeren op de fabriek, naar de haven en het station en ook in het dorp.

Van Moorsel zei op een gegeven dag tegen mijn vader: „Laat Leo maar op de „Felix“ klimmen, zo van 't fabriek naar het kanaal. Hij kan dat best!”

Jongens wat was ik trots dat ik dat mocht doen! De schrille stoomfluit klonk vaak over het kale terrein. Later kwam ik als „meester“ op „de Bruyère“. Dat is lang de beste loc geweest die we hadden. Dat ding maakte goed stoom. Daar kon je op vertrouwen. Twaalf tot veertien wagens zeulde hij mee.

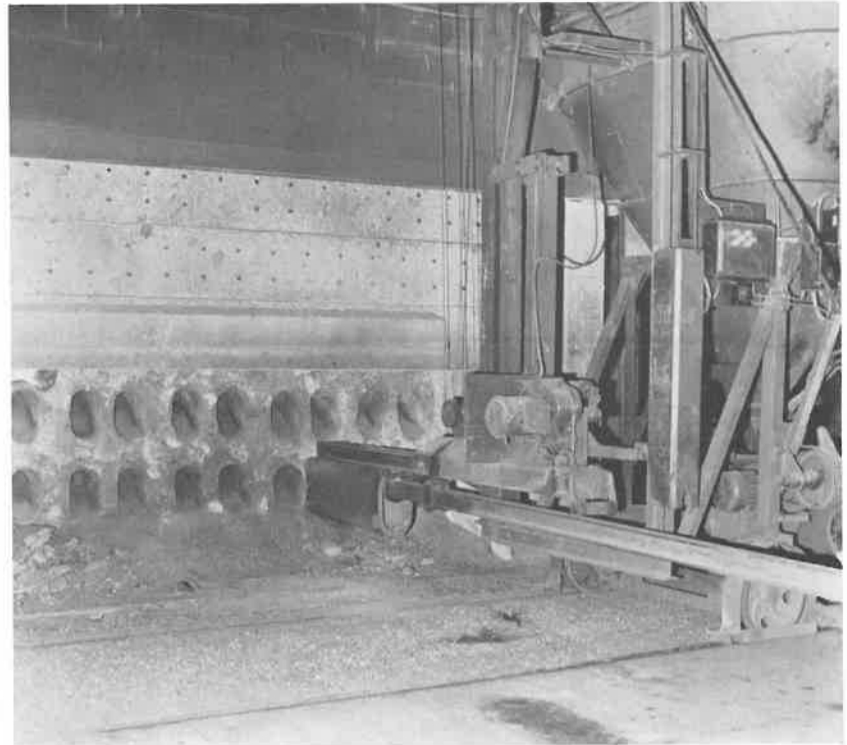
Iedere morgen haalden we de machine uit de loods, haakten de tramwagens aan en stoomden op naar het postkantoor. De postmeester Tinus Brugmans stapte dan in met de te verzenden post. In een der wagens was voor hem een apart hokje. Op drie plaatsen konden de mensen van Dorplein in- en uitstappen. Heel vroeg (we werkten 12 uur per dag) waren we dan aan station Budel. De post werd uitgeladen, de binnenkomende ontvangen. Met de morgentrein van Weert kwam de heer Lucien Dor en enkele arbeiders aan. De heer Dor stond altijd bij ons op „de plaat“.

Bij de wissel nabij het weeghuis aan de kanaalweg stapte de directeur altijd even uit, om al vast per telefoon vanuit „de bascule“ te informeren of alles aan de zinkovens goed was verlopen.

De post werd 's middags en ook 's avonds nog een keer vervoerd. De inwoners van Dorplein mochten gratis meerijsen. Er waren zitbanken op de open wagens. Vooral des avonds was de directeur erg gehaast. Bij Brugmans stapte hij altijd op de machine. Hij duwde dan zelf op „de sleutel“ en alleen als het trammetje gevaarlijk schommelde, gaf hij ons een teken: „langzamer“. Hij had er schik in, als we het ritje in recordtijd volbrachten.

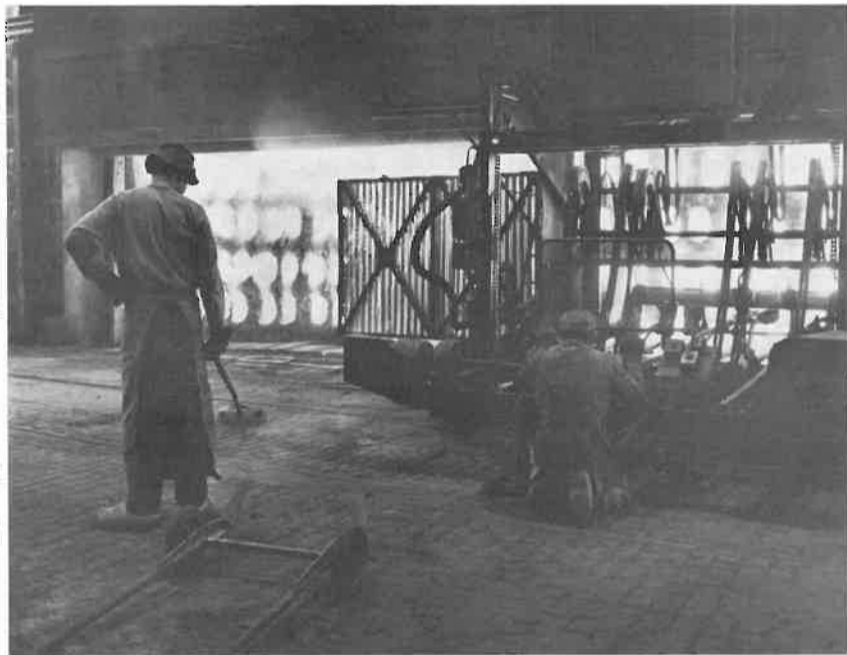
(L. Lemmens)

nu

Het zetten van een retort.

(U moet eens vragen hoe dat vroeger ging!)

Het leegmaken van de ovens.

Het eindpunt: blokszink.

VAN DE REDACTIE:

In erkentelijkheid draagt de Redactie-commissie deze extra-uitgave op aan allen, die met hoofd, hand en materie aan het bestaan van de K.Z.M. hebben bijgedragen.

☆

Velen hebben ons over het verleden willen inlichten. Om niet in herhaling te vervallen en uit plaatsgebrek hebben we slechts delen uit hun verhalen kun-

nen lichten. Wij hopen in volgende Lingots op deze vaak interessante en leuke informaties terug te komen. Wij danken hen ook vanaf deze plaats heel hartelijk.

☆

De platen op voor- en achterkant zijn gemaakt door Jan Tullemans. Wie graag een copie heeft (zonder tekst) kan ze bestellen bij onze secretaresse, Mej. R. Laeven; er zal wellicht een kleine vergoeding voor gevraagd moeten worden. Architect H. Manning verzorgde enkele illustraties.

☆

vroeger

Het Hulppostkantoor.

In april 1906 werd door de Directie het plan geopperd om in het belang van de fabriek zo spoedig mogelijk een hulpkantoor der Posterijen te vestigen. Besprekingen hadden succes. Er zou een betere postbestelling komen en vooral het verzenden van telegrammen was een grote service, die de staats-bedrijven gingen leveren.

Aan het eerste huis dat in 1892 gereed gekomen was, werd een kantoorruimte aangebouwd. Ik legde de eerste steen en heb het kantoor met anderen gebouwd, met Belgische stenen. Die stenen vonden wij niet mooi, ze hadden geen karakter.

(H. Kneepkens)

De badmeester.

Ik ben 8 mei 1906 begonnen op de K.Z.M. Hal III was in aanbouw. Ik heb daar geholpen bij het uitzetten voor een nieuwe etsmengerij. Ondertussen bouwden ze ook een grote badkamer. Dit lokaal was bestemd om de ovenmannen en andere werklieden een gelegenheid te geven zich na 't werk te wassen en te verfrissen. In september 1907 kwamen de heren Emile Dor en Rainchon op 't werk. De laatste, de chef van de monteurs riep op mij: „Kom jij eens hier! Zou jij niet in de badkamer willen beginnen? Maar..... weet wel wat je doet! Ga eerst maar eens kijken.”

Dat heb ik gedaan. De metselaars waren klaar. Er lag nog veel metselspecie op de vloeren en ontelbare kalkspatten bevuilden het moderne interieur. Op 12 september 1907 ben ik in het badhuis begonnen. Vergeleken bij al het andere vaak zware werk op de fabriek ging ik een prinsheerlijk leventje tegemoet. De eerste drie dagen gingen voorbij met het poetsen van de lange trekkingen, die de kleren, de zeep en andere spullen van de ovenmensen moesten optakelen tot vlakbij het plafond. De twee grote koperen waterkranen boven de voetbaden glommen van nieuwigheid.

De achttien douchebaden, negen aan elke kant, benevens de twee afgesloten badkamertjes met email-badkuipen waren al gauw voor gebruik gereed. Ik was klaar om de eerste „badgasten” te ontvangen. De heer Rainchon schreef een bon uit voor 35 kg. groene zeep of tewel een heel tonnetje. De magazijnmeester wilde zijn hele voorraad niet meegeven. Hij gaf me alvast 5 kg. Aan elke kant van het waslokaal vulde ik twee zeepbakjes en legde enkele nieuwe handdoeken klaar.

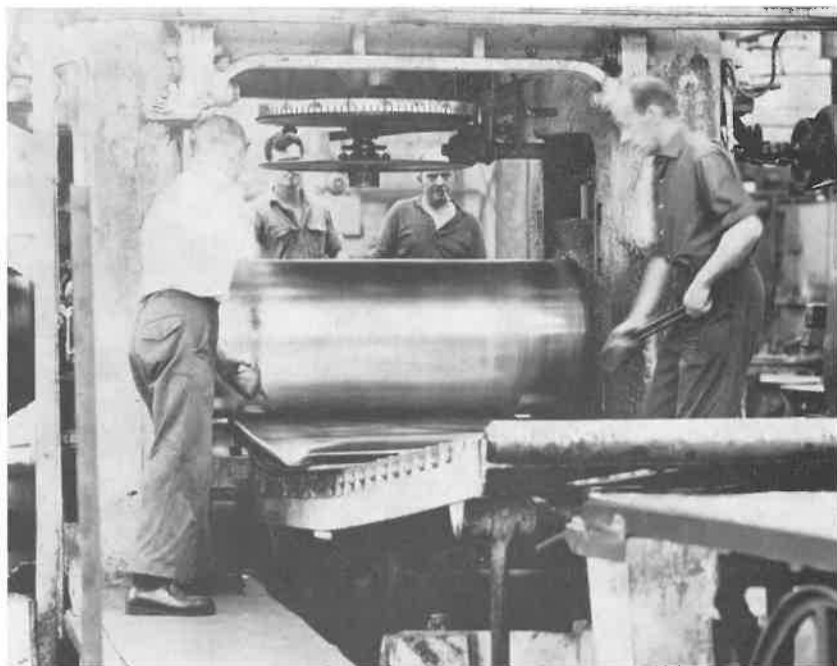
Mijn werktijd begon 's morgens om 7 uur en om de mensen van dienst te zijn bleef ik ooit tot 9 uur 's avonds op mijn post. Dan werden mij dertien werkuren uitbetaald. Ik ging 's middags niet naar huis om te eten. Het middagmaal brachten mijn kinderen in de badkamer.

Op zekere dag kwam ik de directeur tegen in de „droogbouw”. Ik vertelde hem dat mijn gezin uit negen leden bestond en dat ik wel graag meer zou willen verdienen. Dhr. Dor trok zijn mouw-manchet iets naar beneden en maakte daarop, met potlood, een notitie.

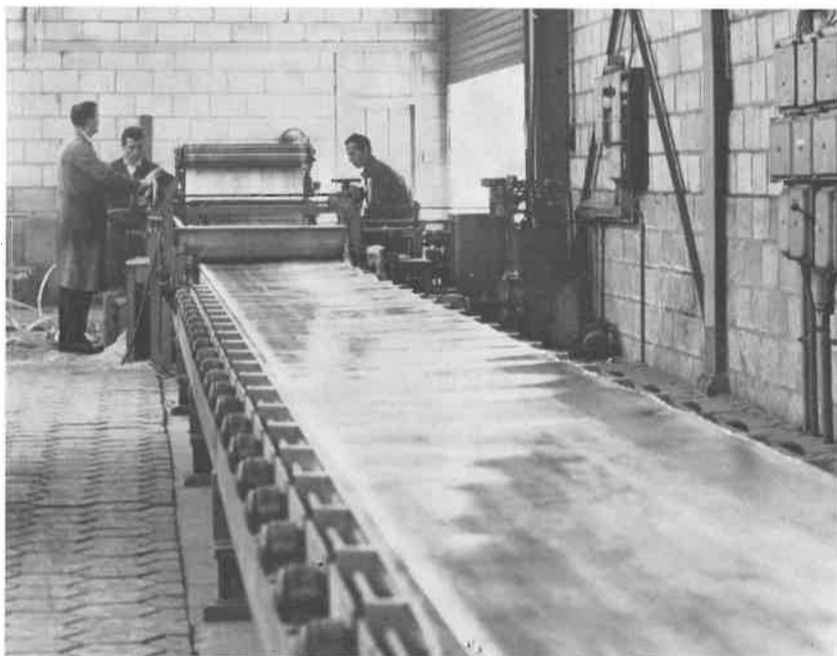
Veertien dagen later kwam ik mijn directe chef, dhr. Rainchon tegen. Hij vroeg, niet erg vriendelijk: „Wat heb jij uitgehaald? Nu sta je maar eventjes gelijk aan het loon van een grote-manoeuvre!”

(G. Verheijden)

nu

Bladzink
De pletters aan het werk.

Bandzink
1e stadium: de Blokwals

Bandzink
2e stadium: de Bandwals

vroeger

nu

DORPLEIN.
GROOTE
VLEGWEDSTRIJD
Hasselt-Kiewit-Dorplein,
op ZONDAG, 16 JULI. (1911)
Aankomst der vliegeniers 5½ uur 's namiddags.
TEVENS
GROOT CONCERT op het terrein.
Plaatsen in 't lommerrijk gereserveerd gedeelte Fl. 0.50 (1 frank.)
Buiten 't gereserveerd gedeelte staanplaatsen vrij.
Bij het terrein BERGPLAATS voor automobielen, rijtuigen en rijwielen.
HET BESTOOR.

Vliegen in 1911

„Inmiddels werd de spanning van het publiek van minuut tot minuut groter, vooral toen een auto uit Hasselt arriveerde en monteurs en andere belangstellenden meebracht met de tijding, dat de vliegeniers zouden vertrekken. Aan humor ontbrak het intussen niet. Een mus in de verte werd tot een eendekker, een kraai tot een tweedekker en een „kroene kraan" tot een Zepelin gepromoveerd.

Tot eindelijk tegen 7u00 heel in de verte, iets ongewoons ontdekt werd. Het publiek „vloog omhoog". Alle verrekijkers, toneelkijkers, sterrenkijkers, bi- en monocles, of wat dies meer zij, werden erop gericht,..... een schot viel..... zwarte rookwolken uit de vuurbaak... en ja... het was een tweedekker...

In rechte lijn stevende het naar ons, in de richting van het vliegveld en de schoorsteen der fabriek, die achter ons lag. Hij werd al langer hoe groter; duidelijker werd het slaan van de schroef hoorbaar en onder onbeschrijfbaar enthousiasme vloog hij over onze hoofden; maakte een prachtig zuiver cymetrische zwenking noordwestwaarts en daalde, tegen de wind in, juist ter aangewezen plaatse op het vliegveld.

Dat alles geschiedde zo juist, zo perfect, zo zuiver en zo mooi alsof het de gewoonste zaak ter wereld was. Het was in een woord: overbluffend!

Toen dan ook de vliegenier, de heer Ridder de la Mine, met zijn passagier de heer Luitenant Melis uit hunne enge zitplaatsen stapten, bracht het publiek hun nogmaals een allerwarmste ovatie. Zij dankten met vriendelijke buigingen allerzijds."

✱

(Kanton Weert)

REGLEMENT betreffende de Toelagen in geval van geboorte, overlijden en de vrije betaalde dagen bij Huwelijken geboorten en de 1^e H. Communie.

De Directie bericht aan hare werklieden dat zij hun, van af 1 Januari 1917, de volgende gunsten verleent :

1. — Bij overlijden der Echtgenoot :

Twee dagen verlof met behoud van 't dagloon, en een bedrag van Gld. 10.—.

2. — Bij overlijden van een kind :

Een dag verlof met behoud van 't dagloon en een bedrag van Gld. 5.—.

3. — Bij overlijden van vader, moeder, broeder of zuster :

Een dag verlof met behoud van 't dagloon.

4. — Bij bevalling der echtgenoot :

Een dag verlof met behoud van 't dagloon en een bedrag van Gld. 5.—.

5. — Bij huwelijk van den werkman :

Twee dagen verlof met behoud van 't dagloon.

6. — Bij de plechtige H. Communie van een kind :

Een dag verlof met behoud van 't dagloon aan diegene die op dien dag arbeiden moeten.

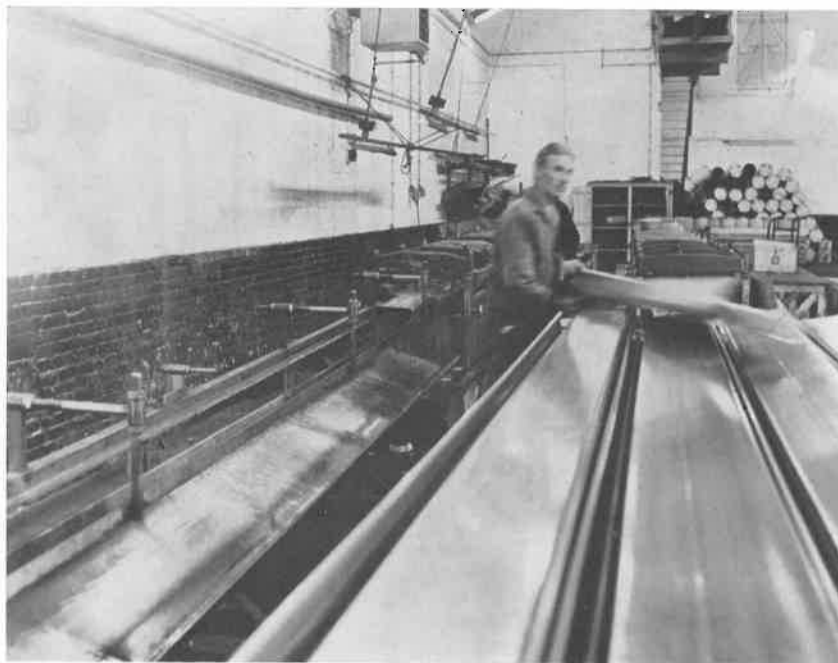
7. — Bij overlijden van een gehuwd werkman :

Ontvangt zijne vrouw of kinderen eene toelage van Gld. 50.—.

Dergelijke toelage zal ook uitgekeerd worden aan de familie, bij overlijden van den werkman die haar enig steun is.

Huwelijken, geboorten en overlijden moeten gestaafd worden door een bewijs afgegeven door den Burgemeester der betrokken gemeente, of door zijn plaatsvervanger. Dit bewijs moet voorzien zijn van den gemeentestempel.

Zij kunnen ingelijks gestaafd worden door den Eerw. Heer Pastoor der betrokken parochie, wiens bewijs vereischt wordt bij de plechtige H. Communie van een kind.

Het fabriceren van goten.

De cadmiumfabriek.
(electrolyse)

✱

Vacantierechten

De werknemer ontvangt met inachtneming van het in dit artikel bepaalde per vakantiejaar een vakantie van 3 weken.

Kort verzuim.

In de navolgende gevallen wordt tot de daarbij vermelde duur de gederfde verdiensten doorbetaald:

- a. over 4 dagen
- b. over 2 dagen

- c. over 1 dag

bij overlijden van de echtgeno(o)t(e);
bij huwelijk van de werknemer;
bij overlijden van een kind;
bij overlijden van een der ouders;
bij bevalling van de echtgenote;
bij 25- of 40-jarig huwelijk van de werknemer;
bij huwelijk van een kind;
bij overlijden of voor het bijwonen van de begrafenis van:
een der grootouders van de werknemer of van de echtgeno(o)t(e);
een zuster;
een broer;
een der schoonouders;
een schoonzuster;
een zwager;
een schoondochter;
een schoonzoon;
een kleinkind;
bij keuring voor de militaire dienst (ingevolge de beschikking van het College van Rijksbemiddelaars d.d. 19 augustus 1946 Ned. Stcrt. 1946 nr. 161)
bij huwelijk van een broer, zuster of kleinkind of professie van een kind, broer of zuster, priesterwijding van een kind of broer.
(CAO in de metaalindustrie)

- d. over ten hoogste 1 dag in totaal per kalenderjaar

vroeger

Spoken.

Ik heb mij de eerste maanden erg verdrietig gevoeld. Als ik aan mijn geboortedorp of aan mijn vriendin dacht, kreeg ik herhaaldelijk een huilbui. Ik hoopte maar, dat we terug zouden gaan naar het „Walen Pays". Er was hier niets te zien of te beleven. Je kon ongestoord over de vlakke kien tot Budel en Hamont. Hier en daar stond een denneboomje in 't veld. En de fabrieksgebouwen? Och 't was de moeite van 't kijken niet waard. Er stonden drie kleine oventjes, een klein atelier en een kantoortje. Dat was al. Mijn leeftijdgenoten: Louis Thirion, Ida Leplat en Oscar Heenen gingen naar school in Overpelt, Hamont en Weert. Gelukkig schreef mijn trouwe vriendin veel brieven. Ik schreef haar net zoveel brieven terug. Maar... daarvoor moest ik te voet, over de hei naar het postkantoor te Hamont. Ik was vreesachtig in deze eenzaamheid. De grote mensen geloofden allemaal aan spoken, aan heksen en aan dwaallichten. De laatste zagen ze bij donkerte duidelijk boven de moerasgrond vlakbij ons huis. De mensen zegden hier, dat dat de zielen van afgestorvenen waren, die om een gebed vroegen. Koob Staals, de eerste treinmachinist van de fabriek had eens zo'n lichtje vlak bij zich gehad op de locomotief. Gelukkig was die geest afgeketst op de ijzeren plaat van de „loc", maar hij had er nog wel met de laadschop naar geslagen.

(Mevr. Sools-Thyrion).

De oude winkel

Geen verplichte winkelnering.

De directie stichtte in het jaar 1898 een wasserij, een bakkerij en een winkel in koloniale waren. Niemand was gedrongen in deze zaak brood of winkelwaren te kopen. De verplichte winkelnering was op andere bedrijven, naast drankmisbruik, volksvijand no. 1. In Dorplein bleef een beschermende en begunstigende sfeer lang gehandhaafd.

Nog even iets over mijn vader en mijn moeder.

Mijn vader is naar hier gekomen om met de HH. Alphons en André Leplat van ongeschoolde werklieden, ovenmannen te maken. Mijn moeder heeft de eerste schoollokalen (nu woning Ir. Finken) onderhouden, verzorgde de was voor de HH. onderwijzers en zette koffie voor ze. Ook bij de geboorte van de kinderen Rainchon en Elias heeft ze bijstand verleend; maar tante Nel (Moors) was zowat bij alle mensen, die een kindje kochten!

(Mevr. Sools-Thyrion).

Vakopleiding.

Ik heb de kantine mee gebouwd. Wat kwamen daar veel mensen naar kijken. 82 bij 72 meter is dat gebouw. De ontspanningszaal was heel mooi en bood zeshonderd mensen een zitplaats. Enige tijd later werkten we ook al aan het koetshuis met dienstwoning naast de Witte Villa. Ik was opperman bij metselaar Mathieu Kirkels en onder de opperste leiding van dhr. Antoon Neeskens. Wij waren de muur bij het Koetshuis aan 't optrekken, toen Kirkels even weg moest. Ik pakte ondertussen de troffel en legde vlug en goed een groot aantal stenen. Ik bemerkte dat ik mijn „maat" de kunst had afgekeken.

Neeskens die op de stoep van het koetshuis stond had mijn doen en laten ook afgekeken en kwam naar me toe. Hij gaf mij vijf francs en zei: „Hier heb je geld. Ga maar naar „het boerke" in Hamont en koop je zelf maar een troffel."

(H. Noten)

nu

De „DORPLEIN"

Om U in het kort de geschiedenis van dit schip te vertellen, laten we de schipper, J. de Kinder uit Merksem (België) aan het woord.

In sappig vlaams vertelt hij:

„Dit schip is het eerste schip, dat gebouwd is door de scheepswerf van Weert en wel in 1912. Het is toen gebouwd als sleper. De opdrachtgever voor de bouw en de eigenaar tot 1919 was een heer Fasoul uit Luik. Het schip was bestemd om transporten voor de Zinkfabriek van Budel te verzorgen van Budel naar Rotterdam v.v.

De heer Fasoul was bevriend met de directeurs van de Zinkfabrieken in Budel en daarom heeft hij toen dat schip de naam „DORPLEIN" gegeven. In 1919 werd het schip verkocht aan S.A. Vieille Montagne te Angleur.

Vieille Montagne heeft 18 schepen in de vaart waarvan de „DORPLEIN" er een is.

In de meidagen van 1940, bij de bezetting van België door de Duitsers, werd de sleper „DORPLEIN" in Geel tot zinken gebracht. Hoelang het toen onder water gelegen heeft, weet ik niet.

Tot 1960 is „DORPLEIN" een sleper geweest, toen is hij omgebouwd en heeft een motor gekregen van 180 pk.

Geladen haalt dit schip een snelheid van 12 km per uur, leeg gemakkelijk 15 km. per uur."

Een moderne cooperatieve winkel met zelfbediening.

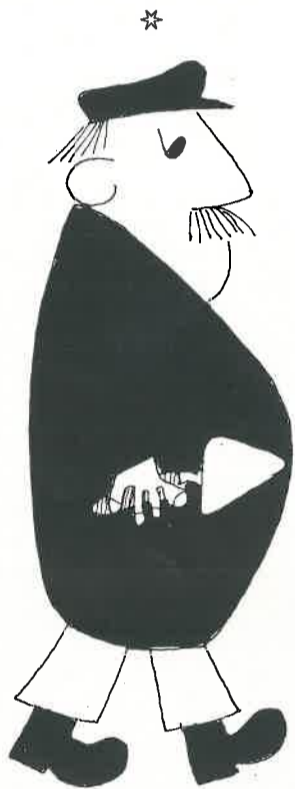

De vakopleiding nú: De Bedrijfsschool.

vroeger

Voor de verkoop.

Bijna alle timmerlieden en metselaars uit Budel en Weert hebben aan de geweldige opbouw van de fabriekshallen en de woningen in Dorplein wel hun steentje bijgedragen. De bouw van die tien grote woningen, toegankelijk vanaf St.-Jozefstraat, de Liedekerkstraat en Sepulchrestraat gaven aan 40 gezinnen een royaal onderdak. Wij hebben met een grote ploeg ambachtlieden aan de rechterzijde van Liedekerkstraat gebouwd. Ook de geweldige scheidingsmuren en de keurige duikers werden door ons opgetrokken. Onze groep werkte onder de metselaarsbaas Rademakers. De linkergroep werkte onder een andere baas. Er waren grote kalkkuilen in de buurt. De metselspecie maakten onze handlangers. Op de fabrieksterreinen stond een mengmolen. Dat was iets nieuws voor die tijd. Soms moesten we allemaal naar de fabriek om te werken.

Daar liepen mensen van allerlei slag rond. Soms was je een emmer kwijt en dan weer een metseltrog. We beklagden ons daarover wel eens bij de hoofdbaas, de heer Scheffers. Die nam alles laconiek op. Stak duim en wijsvinger in zijn verstzak en zei alleen maar verontschuldigend: „Ik heb er toch geen in mijn vestzak”, m.a.w. „red je d'r zelf maar uit!”

(H. Kneepkens)

☆

Je kunt er oud mee worden

„Ik ben een keer van boven in Hal III naar beneden gevallen en heb maanden bij de zusters op „het zaaltje” gelegen. Die zusters zullen er nog wel zijn”.

Chrisje Claassen werkte 27 januari 1908 in de nok van Hal III. Hij was aan het menieën en viel op die ongeluksdag 12 meter naar beneden op de zandbodem. Dokter Somers onderzocht de zwaar gekwetste en stelde vast: gebroken ledematen en mogelijk meer complicaties. De ziekenzuster hoorde er van op toen de dokter beval: „Geef hem maar cognac, dan zullen we gauw weten of zijn maag al dan niet gepetst is. Als het eerste waar is, zal hij er niet lang meer zijn”.

Claassen kwam er boven op en verliet 16 mei d.a.v. het hospitaaltje. Hij hield er een slepend been van over en was niet in staat overal zijn vak uit te oefenen. De toneelcoullissen schilderde hij wél altijd, aangepast aan de op te voeren blijspelen of drama's. Ook stond hij lang aan het kleine stoomketeltje in de droogbouw.

Claassen (95 jaar) is nog — benijdenswaardig kras — vol belangstelling voor hetgeen hem in zijn kleine wereldje omringt.

(Chr. Claassen.)

nu

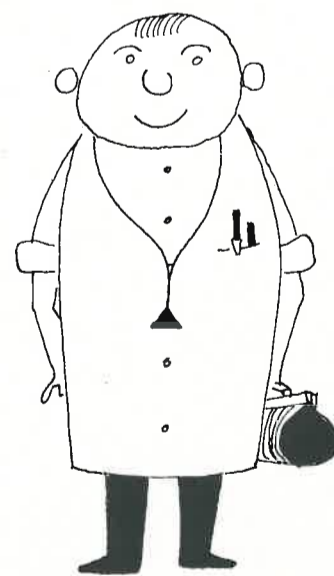
Ná de verkoop: dan kun je er alles van maken!

De van franse makelij en de voor deze tijd ook nog goed bruikbare tafel is een herinneringsgeschenk van de Directie der Kempensche Zinkmaatschappij. Ze is de trots van de dokter. Er naast staat een houten kruk, toentertijd vervaardigd op het atelier van de zinkfabriek. Met behulp van deze kruk en soms waren er twee nodig, leerden de mannen, herstellende van ernstige verbrandingen of andere beenletsels, weer lopen.

Op maandag 22 februari 1904 overkwam de surveillant Jacob Zentjens, geboren 2 oktober 1872, een ernstig ongeval. Hij kwam met zijn stropdas in draaiende kamwielen. Niet alleen zijn aangezicht werd deernisvol verminkt, ook de rechterarm was dat en op twee plaatsen gebroken. Nog diezelfde dag heeft Dr. Somers van Hamont, geassisteerd door enkele zusters, rondom de hierboven afgebeelde tafel gestaan en met goed gevolg een amputatie verricht. Een maand later, op 22 maart 1904, werd Zentjens, wel als invalide, doch als goed genezen, naar huis gezonden.

(Dr. Visschers Sr.).

↑
nóg
en
vroeger
↓

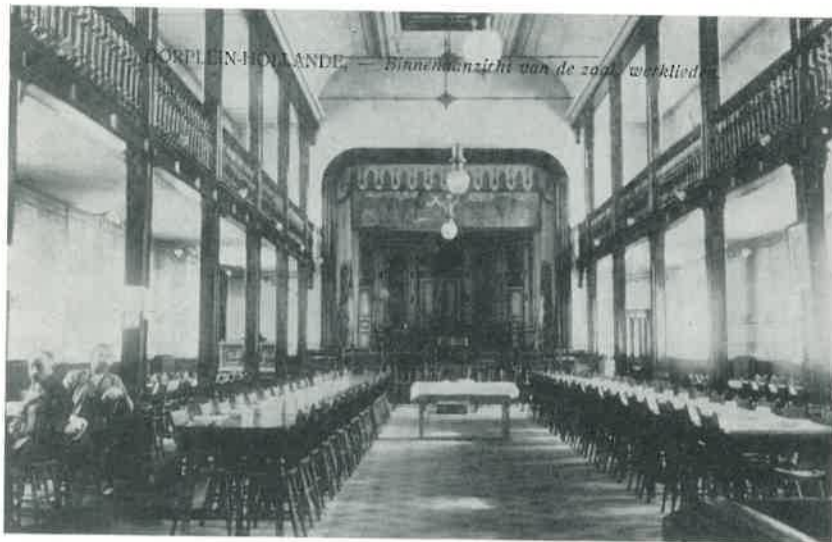
Belangstelling bij mijn werk.

Plaats van behandeling: woonkamer met ingebouwde bedstede. De deur van de kamer slecht sluitend. De bedsteedeuren wagenwijd open. Voor mij in bed de kraamvrouw, die ik hulp verleen. Soms kijkt een kinderkopje nieuwsgierig over de rand van een ingetimmerde kribbe naar omlaag! Tijdens de verlossing proberen kinderhandjes mijn voeten te omklemmen. Onder in de beddekoets liggen ook al een paar van die dreumissen. Er was geen tijd geweest om dat grut bij de burens en familie te brengen.

De gezinnen waren rijk aan kinderen. Ik heb geen dagboek bijgehouden, wel weet ik dat ik ruim 5000 baby's in mijn handen heb gehad tijdens de bevalling en heb als eerste aan de ouders gezegd: „'t is een meisje, moeder” of „'t is een stamhouder, beste mensen!”

(dr. Visschers Sr.)

vroeger

De ontspanningszaal.

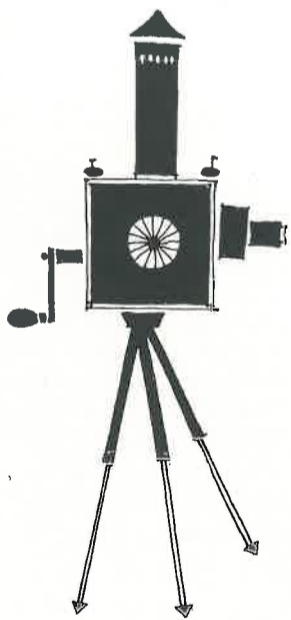
✱

Ansichtkaarten.

In 1907 werd hier een fotograaf uit Luik ontboden om foto's te maken op de fabrieksterreinen en van de Haven. Ook werden foto's van het dorp genomen. Van de laatste zijn later ansichtkaarten aangemaakt. Die werden door zuster Nicolas in de winkel verkocht. Ik fungeerde als gids en bracht de fotograaf op de meest markante plaatsen. Op een zondag is die „kiekjesman" teruggekomen om de inwoners van het dorp en de Harmonie op het kantineplein te fotograferen.

Na de opname, voor die tijd iets bijzonders, beloofde de heer Emile Dor ons met 5 frs. drinkgeld een bedrag gelijk aan f. 2,40. Een vorstelijke fooi! (A. Schets).

✱

Cinema „DE MAAN".

De N.V. Kempensche Zinkmaatschappij is 3 jaar ouder dan de filmindustrie. In 1895 demonstreerden de Gebr. Auguste en Louis LUMIERE in een zaaltje aan de boulevard des Capucines No. 14 in Parijs hun cinematographe. In Nederland draaide de eerste film in 1898.

De glorie van de stomme film.

Na lang beraad en in een overmoedige bui richtten M. WALTHOFF, A. ELIAS en H. LEPLAT in 1927 een bioscoop op. Zij hadden vooraf vergunning van de Directie bekomen om in de grote zaal van Hotel „St. Joseph" alhier, bioscopische voorstellingen te geven. Voor die hachelijke onderneming kozen ze de naam „Cinema de Maan". Zij verwachtten n.l. ieder ogenblik „naar de maan", lees „op de fles" te gaan.

Terwille van enkele filmenthousiasten, die regelmatig de bioscoop in Weert bezochten, zijn ze er toch maar mee gestart. Zij hebben het ook gedaan om de Dorpleiners meer ontspanning te bezorgen.

De „Oirschotse" stoelen opgesteld in de grote zaal waren de zitplaatsen en naar gelang men dichterbij of verder van het projectiescherm zat, betaalden men 15 tot 50 cent eentree. Het grootste aantal bezoekers op één dag is 150 geweest.

Tijdens het vertonen van de schokkende filmbeelden begeleidde H. LEPLAT op piano.

nu

De zaal van hiernaast omgebouwd in een moderne schouwburg met prachtige acoustiek.

ONTSPANNINGS GEBOUW

Dorplein

Budel

AUDREY HEPBURN
PETER O'TOOLE
 WILLIAM WYLER'S
HOE STEEL IK 'N MILJOEN\$

(How to steal a million)

eli WALLACH
 en **HUGH GRIFFITH**
CHARLES BOYER

In een speciale gastrol

EEN WILLIAM WYLER + FRED KOHLMAR PRODUKTIE
 productie: FRED KOHLMAR + regie: WILLIAM WYLER
 scenario: HARRY KURINTZ + PANAVISION + COLOUR BY DE LUXE

vroeger

Vue d'une avenue de la nouvelle cité ouvrière.
Gézicht op een kampeerwijk voor de arbeiders.

De fabriekskapel was in zijn opzet eigenlijk een heel moderne kerk. Je had veel meer direct contact, je zat en stond vlakbij de mensen. Dat was bij de grote kerk niet. Dat is nu wel veranderd, maar toen bestond het al. Als gemeenschap is zo'n fabrieksdorp minder een eenheid, lossier, trekt zich niet zo aan elkaar op, als in een gewone parochie. We hebben wel veel fijne mensen zowel bij de ouderen, als bij, zeg maar, de „import". Ook de bouw van het dorp is los, onsamenhangend. Dat schept allemaal wel problemen, maar die zijn er natuurlijk overal. De verenigingen floreren over het algemeen mooi.

(Pastoor Thijssen).

(Prof. Houben).

✱

Tewerkstelling van geïnterneerden in Dorplein.

Uit medeleven met hun landgenoten hebben de directieleden van de Société Anonyme „des Zincs de la Campine", heel veel voor de „Belgische Vluchtelingen" gedaan.

In september 1915 liet de directie een barakkenkamp bouwen in Dorplein, het z.g. „Kamp".

In 1916 kwamen de eerste zeven Belgische geïnterneerden daarin hun intrek nemen. Deze militairen stonden onder bevel van een Nederlandse en een Belgische Commandant, hadden een morgen- en avondappèl en werden bewaakt door Militaire Politie. (Commandant Hochstenbach).

De eerste geïnterneerden waren grondwerkers. Daarna kwamen voornamelijk monteurs naar Dorplein. Er werkten hier alstoen 103 geïnterneerden.

Het geluk was voor Braeken de wereld niet uit.

De Belg Braeken, reeds in 1914 geïnterneerd, werd ontslagen uit het Kamp Zeist en voegde zich juli 1916 bij de „groep Dorplein". Hij kon zijn geluk niet op, toen zijn vrouw zich hier bij hem voegde en zij een woning kregen toegewezen in Dorplein. Opmerkelijk is, dat hij nu wéér in het Kamp woont, overigens in het verbouwde stenen gedeelte!

(J. Braeken)

nu

Een nieuwe wijk van huizen waarvan men met een interessant voorschot eigenaar kan worden. Daarnaast de Liedekerkestraat.

De parochie Dorplein.

Wat waren die oprichters, die Heren Dor hun tijd ver vooruit! Zie dat wegenplan, die huizen, met muren ertussen, ruimte in overvloed, 4 gezinnen in een blok huizen zonder elkaar last te kunnen veroorzaken, wat geniaal gedacht. Zie ook die kantine. Daar is toen toch aan alles gedacht. Wat was dat voor die tijd geweldig. Wat hebben van die opzet toch veel mensen profijt gehad. We weten toch wat voor een armoe er was rond 1900! en toen dit!

Wat steunden ze ook de kerk en de school. De processies hadden veel betekenis, de harmonie floreerde, de school kreeg ook van alles gedaan. Jammer dat die crisis kwam, daarna de oorlog. Hoeveel onderduikers zijn er geholpen? Geen schoolgeld, geen kerkegeld. In deze tijd past dat allemaal niet meer. Het is goed dat de kapellen overgegaan zijn.

Hoewel het nooit gebleken is, voelt zich de geestelijke leider niet vrij als hij financieel van iemand afhankelijk is.

(Prof. Houben)

✱

Sirand met ligweide, aan de bewoners aangeboden i.v.m. 75-jarig jubileum.

vroeger

„Maar”, zo beweerde mij eens iemand:” wie paardenknecht is, die kan ook zijn hele leven lang niets méér worden. Die brengt het verder nergens meer toe. Nu vraag ik: „Als iemand een echte paardenknecht is, heeft die 't dan nog niet ver genoeg gebracht?...

(een onderwijzer in 1928)

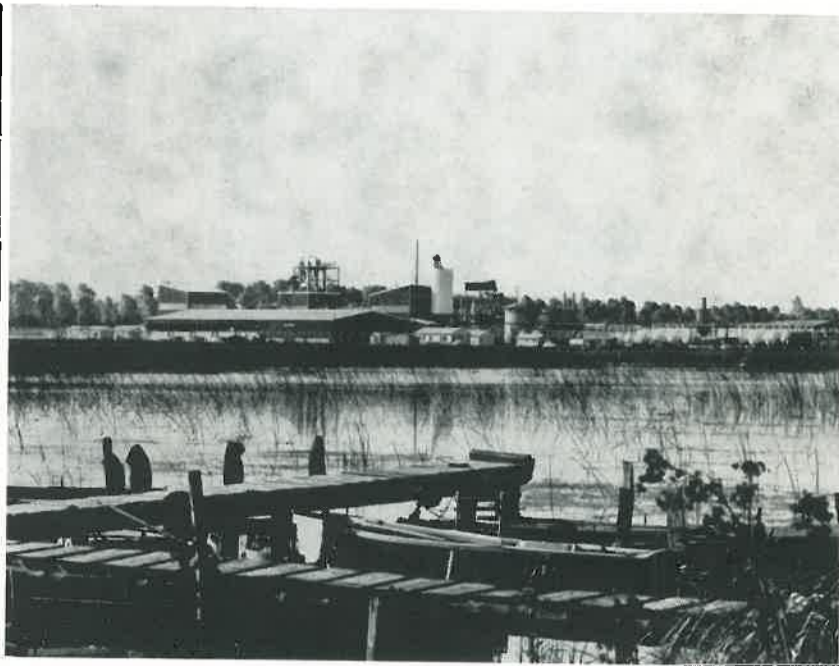
Stoffelen-Bet

Ik zal zo'n jaar of tien geweest zijn en zag me al gauw in de schoolklas bij meester Kersten. Er waren twee lokalen op de bovenverdieping van het huis waar nu de familie Finken woont.

De meester vond het maar wat vreemd, dat hij of en toe kleine voorwerpen vermiste. Eerst was dat een potloodje geweest. Och dat was niet zo slim. Maar toen op een keer waren zijn manchetknopen en een dasspeld van zijn lesenaar verdwenen. En dat was wel erg. Iedereen verdacht iedereen en dat was erg verdrietig. Gelukkig kwam de oplossing omtrent deze dieverij heel gauw. Tijdens een speelkwartier zagen we een „tamme” ekster het openstaande raam van het lokaal binnenvliegen. Even later zagen we de vogel al weer wegvliegen in de richting van de huizen. Duidelijk zagen we dat ze iets in de snavel meedroeg. Op de plaats waar de vogel op de grond was gaan zitten, vonden we een hele verzameling glinsterende spullen. De manchetknopen en de sierspeld lagen ook al op die verzamelplaats. Die ontdekking bracht vreugde onder de schoolkinderen.

(Mevr. Brouns-Moors)

nu

Zinc-Organon, een modern chemisch bedrijf waar het onderstaande allemaal verband mee heeft.

Fusie van K.Z.M. met Koninklijke Zout Ketjen (K.Z.K.)

„De directie en commissarissen van de Koninklijke Zout Ketjen en van de N.V. Kempensche Zinkmaatschappij delen mede, dat overeenstemming is bereikt betreffende een aanbod van de K.Z.K. aan de aandeelhouders van de K.Z.M. tot overneming van hun aandelen in de verhouding van nominaal f. 1000,- K.Z.M. (2 onderaandelen van 500,-) tegen nominaal f 1000,- K.Z.K. plus een uitkering van f 50,- per onderaandeel K.Z.M. van f 500,-” (uit de pers). Hiermee wordt de K.Z.M. lid van een familie van dik 50 andere bedrijven.

☆

Fusie K.Z.K. met N.V. Kon. Zwanenberg-Organon

De directie van K.Z.K. deelt mede dat hedenmorgen (4 juli 1967) om 10 uur aan het A.N.P. het volgende perscommuniqué is doorgegeven:

De Raad van Commissarissen en de Raad van Bestuur van de N.V. Koninklijke Zwanenberg-Organon en de Raad van Commissarissen en de Directie der Koninklijke Zout-Ketjen N.V. delen mede overeenstemming te hebben bereikt over een volledige samenwerking tussen beide vennootschappen en de met deze vennootschappen gelieerde maatschappijen.

Koninklijke Zout-Ketjen N.V. en N.V. Koninklijke Zwanenberg-Organon richten gezamenlijk een nieuwe N.V. op, welke, aannemende dat haar het predicaat Koninklijke zal worden verleend, de naam zal dragen van N.V. Koninklijke Zout-Organon, en die gevestigd zal zijn te Arnhem. De Directie van deze maatschappij zal bestaan uit de heren van Mourik Broekman, van Doormaal, Kraijenhoff en Bakkenist.

Aan aandeelhouders van Zwanenberg-Organon en van Zout-Ketjen zal worden voorgesteld hun aandelen om te ruilen in aandelen van de nieuwe bovengenoemde N.V. Koninklijke Zout-Organon in de verhouding van f 1.000.- nominaal Zwanenberg-Organon resp. f 1.000.- nominaal Zout-Ketjen tegen f 1.000.- in de nieuwe vennootschap.

Voorafgaande aan bovengenoemde omruil zal door Zwanenberg-Organon een agio-bonus in aandelen van 25% worden uitgekeerd ten laste van de belastingvrije agio-reserve.

Aan bovengenoemd fusie-voorstel ligt de overtuiging van de Raden van Commissarissen en de Besturen van Zout-Ketjen en Zwanenberg-Organon ten grondslag, dat een nauwe samenwerking tussen beide vennootschappen bevorderlijk zal zijn voor een verdere gezonde ontwikkeling van hun activiteiten en de belangen dient van aandeelhouders en werknemers. Zij zijn voorts van oordeel, dat deze samenwerking geboden wordt door de internationale ontwikkelingen ten aanzien van de afzetmarkten en de technologie; deze maken het gewenst zo niet noodzakelijk de krachten op financieel, technisch en commercieel terrein te bundelen. Op deze wijze komt een Nederlandse groep tot stand naar grootte en kracht vergelijkbaar met de grotere vennootschappen in Europa.

De besturen der beide vennootschappen stellen zich voor, zich met een prospectus tot hun aandeelhouders te wenden ter nadere toelichting van hun voorstel.

Naar het zich laat aanzien, zal de nieuwe vennootschap ter dekking van haar kapitaalbehoefte vooralsnog geen beroep op de kapitaalmarkt in de vorm van een emissie behoeven te doen.

Tevens mag worden verwacht, mede gezien de tot nu toe in het lopende boekjaar door beide vennootschappen behaalde resultaten, dat onvoorziene omstandigheden voorbehouden, voor de nieuwe aandelen het dividend niveau zal kunnen worden gehandhaafd.

(uit de pers).

Hiermede wordt de K.Z.M. lid van een nog grotere familie, met kinderen van allerlei aard, vooral chemische, farmaceutische en voedingsbedrijven. Via Zinc-Organon waren wij al aan Zwanenberg-Organon geparenteerd. MOGE VOOR ONS ALLEN OP BASIS VAN EEN STERK VERLEDEN EN EEN GEZOND HEDEN EEN MOOIE TOEKOMST ZIJN WEGGELEGD.

75 jaar ideeën
wilskracht
samenwerking